

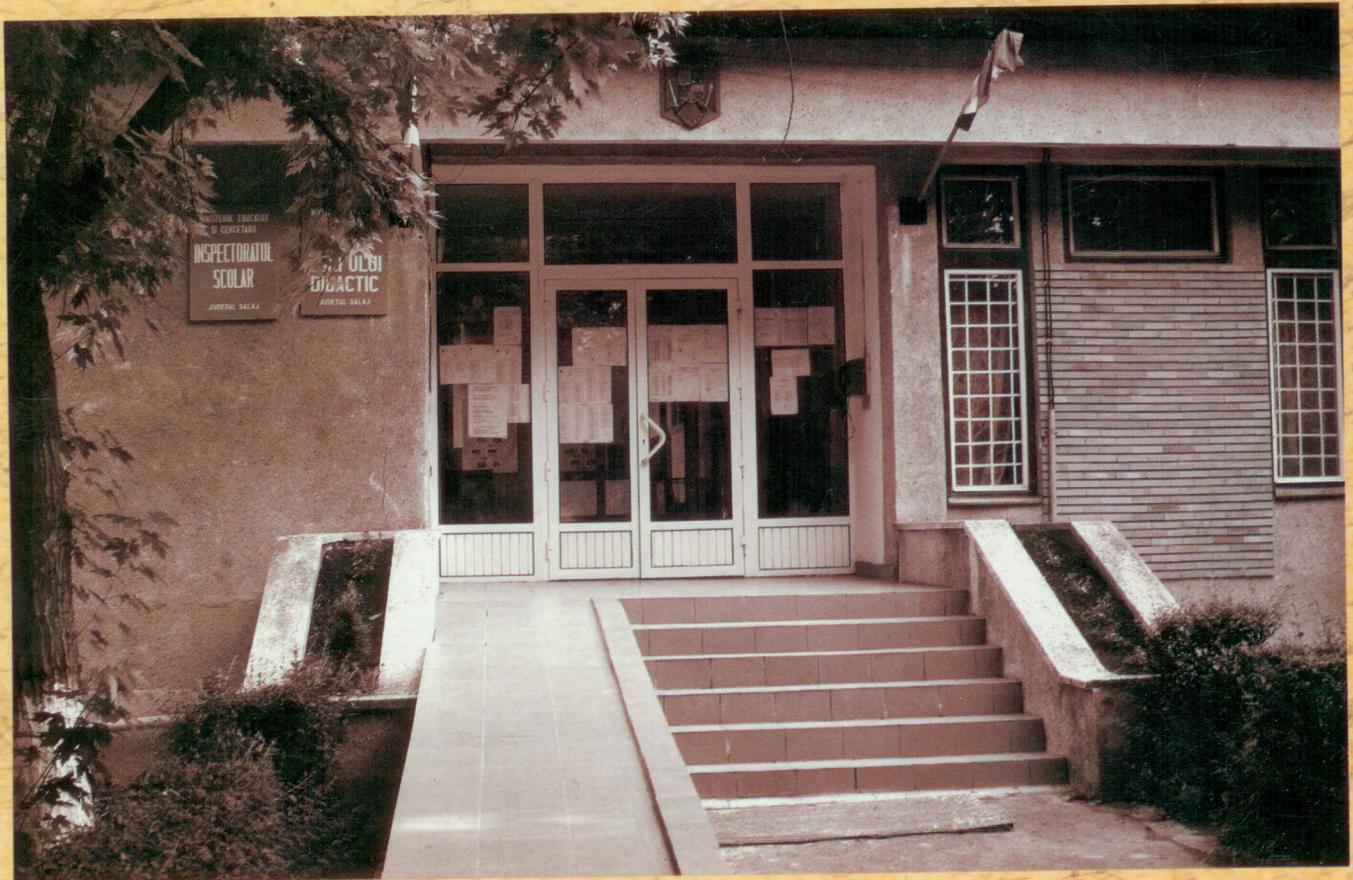


Școala Noastră

Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată
de Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

Ediția a III-a, anul X, nr. 1/2005

Număr aniversar dedicat împlinirii a
80 de ani de la fondarea revistei (1924 - 2004)



Zalău - 2005



Cei dintăi Revizori școlari ai județului Sălaj și personalul
auxiliar anul 1921.



Marioara Schmidt Ioan Mango Adela Iordan Ioan Ciupe
ins. delat leziz scol ond de grad delat leziz scol
Codreanu Ioan Dumitru Marginean Nicolae Nistor Alexandru Pop
ins delat leziz scol leziz scol ins delat



ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

Ediția a III-a, Anul X, Nr. 1/2005

Număr aniversar dedicat împlinirii a
80 de ani de la fondarea revistei (1924 - 2004)



Zalău - 2005

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și cultură pedagogică editată de
Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj
(Fondată în 1924)

ISSN 1223 - 8449

Număr aniversar dedicat împlinirii a 80 de ani de la fondarea revistei (1924 - 2004)

Colegiul de redacție:

Prof. dr. **Ioan Abrudan** – inspector școlar general - ISJ Sălaj
Prof. **Iustin Dorel Cozma** – inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj
Prof. **Szabó Ștefan - Carol** – inspector școlar general adjunct - ISJ Sălaj
Prof. **Maria Țurcaș** – director - Casa Corpului Didactic Sălaj

Redactor responsabil

prof. **Nicolae Costruț** – metodist - CCD Sălaj

Secretar de redacție:

prof. **Maria Bicăzan** – metodist - CCD

Tehnoredactare: ing. **Mirela Costruț** – a. analist programator - CCD Sălaj

Documentare:

prof. **Reghina Șandor** – documentarist - CCD Sălaj
ing. **Rodica Turc** – bibliotecar - CCD Sălaj

Coperta: prof. **Ioan Longodor** – Șc. Gimn. „Gh. Lazăr” Zalău

Colaboratori: Ioan Ciocian, Ioan Oros, Elena Muscă,
Doru Goron, Maria Penea, Simion Talos

Tipar: **Tehno - Print Zalău,**

str. Porolissum nr. 9, tel./fax: 0260 611.227

Materialele destinate publicării se vor trimite pe discheta, în format A4, font compatibil cu caractere diacritice (nu Toronto) size 12, titlu 14 bold, maxim 3-4 pagini. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor, formulări și calitatea traducerilor revine în întregime autorilor.

Redacția și administrația:

Casa Corpului Didactic Sălaj
450059 Zalău, str. Unirii nr. 2
Tel.: 0260- 661396; 661391; Fax: 0260- 619190
E-mail: ccdsalaj@personal. ro
nicolaecostrut@personal. ro

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pentru educație și
cultură pedagogică

„Se spune că învățătura dobândită la o
vârstă fragedă este de neșters.”

Ovidiu, Cartea 6 a *Fastelor*

„Se face vrednic de o grea pedeapsă cel ce
refuză să mai învețe.”

Horățiu, din *Arta poetică*

„Nimeni nu poate învăța pe alții lucruri
necunoscute și neștiute.”

Horățiu, c. 1, *Epistola către Lollius*

„Valorile prezentului formează, ca și valorile
trecutului, documente după care urmașii vor
caracteriza timpul nostru. Sforțările și
luptele aprige, precum și tot zbuciumul vieții
actuale a societății, vor forma pentru
viitorime numai o verigă din lanțul nesfârșit
istoric...”

Petre Andrei

„Revista „Școala Noastră”, de-a lungul
celor opt decenii de existență, s-a făcut ecoul
celor mai nobile preocupări ale dascălilor
sălăjeni, aprigi luptători pentru apărarea
prestigiului învățământului și aspirațiilor
culturale din județ, întemeiate pe o educație
moral-creștină și o conștiință națională
trează”.

Nicolae Costruț



Comitetul de redacție la fondarea revistei în 1924

Redactor: Nicolae Nistor

Membri: Ioan Mango, Simion Oros, Grațian Capătă, Emil Pocola, Petru Modreanu

Colaboratori: Victor Boțan, Valentin Cămpian, Gavril Cămpian, Ioan Cioban, Ioan Codreanu, Ioan Gozman, Aurel Iepuran, Teodor Ilea, Ioan Luca, Dumitru Mărgineanu, Ioan Mateiu, Gheorghe Mătieșan, Gheorghe Modreanu, Nicolae Oșian, Alexandru Pop, Gheorghe Simion și Pompeiu Țolca

Comitetul de redacție în 1930

Director: Ioan Mango

Redactor: Leontin Ghergariu

Membri: Grațian Capătă, Dumitru Mărgineanu, Simion Oros, Augustin Crespai, Dionisie Maior, Ioan Rațiu

Administrator: Ioan Codreanu

Colaboratori: Victor Boțan, Gheorghe B. Blaj, Traian Cionfi, Nicolae Corâciu, Nicolae Chirval,

Ioan Gozman, Gavril Hoblea, Aurel Iepuran, Dumitru Ilea, Vasile Iluțiu, Gheorghe Mătieșan, Paul Miclea, Gheorghe Nichita, Nicolae Nistor, Gheorghe Popoviciu, Ștefan Pop, Mihai Robu, Ioan Știrbu;

Gheorghe Vereș

Colegiul de redacție în 1991, la reluarea activității revistei „Școala noastră”, serie nouă

prof. Maria Țurcaș - director CCD Sălaj

prof. Iuliu Suciuc - director Liceul Pedagogic Zalău

prof. Victor Timoc - inspector școlar

prof. Ioan Opreș - inspector școlar

prof. Aurel Pășcuț - Liceul Teoretic Jibou

prof. Florica Dărăban - secretar de redacție, expert CCD Sălaj

prof. Nicolae Costruț - redactor responsabil, expert CCD Sălaj

Colaboratori: prof. Octavian Guțu - inspector școlar general, prof. Gheorghe Moga, Șc. Gimnazială nr. 2 Jibou,

Cornelia Inovan - Grădinița nr. 5 Șimleu Silvaniei, Viorel Pop - preot ortodox, Zalău, Crăciun Olaru - inspector școlar,

Valentin Dărăban, ziarist la „Năzuința”, prof. Aurel Medve - Șc. Năpradea, prof. Mihai Boldan - logoped - Șc. „Simion

Bărnăuțiu” Zalău, Aurelia Taloș - jurist la ISJ Sălaj, Reghina Șandor -

bibliotecar la CCD Sălaj.

Colegiul de redacție în 2003, la apariția „Școala noastră”, ediția a III-a

prof. Ioan Driha - inspector școlar general la ISJ Sălaj

prof. Ioan Abrudan - inspector școlar general adjunct la ISJ Sălaj

prof. Faluvegi Zoltan - inspector școlar general adjunct la ISJ Sălaj

prof. Maria Țurcaș - director CCD Sălaj

prof. Nicolae Costruț - redactor responsabil, metodist la CCD Sălaj

prof. dr. Ioan Ciocian - secretar responsabil de redacție - inspector școlar la ISJ Sălaj

ing. Mirela Costruț - a. analist programator la CCD Sălaj

prof. Adela Gâlgau - consilier CJAPP Sălaj

prof. Mihaela Vancea - consilier CJAPP Sălaj

prof. Dorina Tuduce - inspector școlar la ISJ Sălaj

prof. Dorin Cosma - inspector școlar la ISJ Sălaj

prof. Gheorghe Coste - inspector școlar la ISJ Sălaj

prof. Victor Timoc - inspector școlar la ISJ Sălaj

prof. Ioan Opreș - inspector școlar la ISJ Sălaj

prof. Alexandru Pocol - inspector școlar la ISJ Sălaj

jurist Viorica Jeler - Biroul juridic al ISJ Sălaj

CUPRINS

EDITORIAL

Prof. dr. Ioan Abrudan: Gânduri la o aniversare	6
--	----------

I. TRADIȚII ALE PRESEI PEDAGOGICE DIN SĂLAJ

Nicolae Costruț: „Școala Noastră” – o revistă a dascălilor sălăjeni	7
Doru Goron: Simion Oros și presa pedagogică din Sălaj	11
Ioan Oros: Cultură și culturalizare pedagogică în Sălaj, reflectate în revista „Școala Noastră” (1924-1931)	15
Maria Bicăzan: Pagini de literatură și folclor în revista „Școala Noastră” (1924-1936)	19
Elena Muscă: Identitatea istorică în monografiile școlare publicate în revista „Școala Noastră” în perioada interbelică	23
Maria Penea: Dacalii sălăjeni și modernizarea învățământului în perioada interbelică	25

II. OPINII DESPRE REVISTA „ȘCOALA NOASTRĂ”

Ioan Oros: Revista „Școala noastră” în S.U.A.	27
C. Gârmacea: Publicații de învățământ sălăjene	29
M. Căpraru: Felicitări colegiului de redacție	30
Gabriela Secară: Conținut de excepție al materialelor publicate	30
Tribuna Învățământului: O lectură interesantă și agreabilă	30
Gheorghe Pârvu: „Școala noastră” în real progres	30
Octavian Ghibu: Vă urez să mergeți înainte tot așa!	30
Elena Irimie: Reviste pedagogice	31
Marcel Lucaciu: Nu mult, dar multe	31
Georgeta Corniță: Gând pentru „Școala noastră”	31
Ioan Nichita: „Școala noastră” – rediviva	32
Miorița Got: Mărturisire.....	32

III. PAGINI DE ARHIVĂ

1. 1924-1940	33
2. 1991-1998	45

Gânduri la o aniversare

Revista „Școala Noastră” a apărut în urmă cu peste opt decenii, fiind fondată în 1924, la doar câțiva ani după formarea statului național unitar român, ca o necesitate stringentă în climatul social politic și cultural din partea de nord-vest a României. Împreună cu alte publicații românești, revista militează pentru consolidarea noilor instituții statale și pentru dezvoltarea și implementarea învățământului în limba română în această zonă de graniță a țării.

Prin programul formulat de primul comitet de redacție, în frunte cu Nicolae Nistor, revista Asociației învățătorilor din Sălaj, „Școala Noastră”, își propune să militeze pentru educație, cultură profesională și afirmare națională.

Lungul parcurs străbătut de revistă a fost plin de evenimente și schimbări în plan politic, economic și cultural, fapt ce a determinat ca programul acestei publicații să se adapteze mereu la cerințele vremii.

Greutățile, vitregiile timpului au barat de multe ori elanul comitetelor sau al colegiilor de redacție, ajungându-se uneori până la încetarea apariției revistei pentru anumite perioade de timp (1940-1991, 1998-2003, 2004). De fiecare dată însă după aceste „pauze” s-au găsit resursele necesare pentru ca revista să pornească din nou la drum.

Astfel, de remarcat este faptul că, între cele două războaie mondiale și mai târziu, s-au găsit între dascălii sălăjeni oameni de suflet, dispuși să își ofere în mod benevol serviciile pentru realizarea, prin paginile revistei, a unor deziderate legate de împlinirea idealurilor visate de multe generații de învățători și profesori români transilvăneni.

Revista „Școala Noastră” a coagulat, pe parcursul celor opt decenii de existență, energiile dascălilor progresiști, puse în scopul reînnoirii continue a activității de instruire și educație. S-a urmărit ca dezvoltarea învățământului din Sălaj să fie în concordanță cu cel național și cu cel practicat în alte țări. Se poate afirma deci că „Școala Noastră” a fost întotdeauna o tribună a promovării gândirii pedagogice moderne, a unui învățământ novator, menit să răspundă aspirațiilor cul-

turale ale vremii.

Este de dorit ca, după ultima pauză, revista „Școala Noastră” să pornească iarăși la drum, în noul context politic, economic și cultural. Acum, când s-au realizat pașii hotărâtori pentru integrarea noastră în UE, revista trebuie să-și propună obiective care să contribuie la compatibilizarea sistemului de învățământ românesc cu cel european.

Și acum, ca și în trecut, revista „Școala Noastră” va trebui să militeze pentru schimbarea mentalității cadrelor didactice, să contribuie în acest fel la realizarea reformei „în mințile oamenilor”. Mai precis spus, revista trebuie să rămână consecventă cu propria-i tradiție de a stimula și promova activitatea acelor cadre didactice și instituții de învățământ care au preocupări nu numai pentru educarea copiilor din comunitate, ci și pentru educarea „comunității în întregul ei”. De asemenea, școala trebuie să răspundă cu promptitudine la provocările cu care se confruntă zi de zi comunitatea, din perspectiva problemelor legate de educație și învățământ (schimbări rapide pe piața forței de muncă, orientarea și reorientarea spre noi profesii, fenomenul imigrării părinților etc.).

Revista trebuie să promoveze idei și experiențe legate de fundamentarea activității de educație pe bază de programe, prin care unitățile de învățământ să-și argumenteze și să-și justifice nevoia de finanțare, să disemineze experiența cadrelor didactice care desfășoară programe de educație în parteneriat cu alte instituții din țară și din țări ale UE.

Problemele schițate mai sus, dar și multe altele, pot constitui justificarea unui nou program și profil al revistei, adaptat la nevoile imediate și de perspectivă ale dezvoltării învățământului din Sălaj. Acest fapt presupune renunțarea la orice formalism, vedetism, trecerea cu hotărâre la promovarea valorilor, a unor evaluări realiste în raport cu calitatea produselor activității educative desfășurate.

INSPECTOR ȘCOLAR GENERAL,
Prof. dr. IOAN ABRUDAN

„ȘCOALA NOASTRĂ” o revistă a dascălilor sălăjeni

„ȘCOALA NOASTRĂ”, *Revistă pentru educație și cultură pedagogică*, a fost fondată la inițiativa învățătorului Nicolae Nistor¹, subrevizor școlar în Sălaj și a învățătorilor din plasa și orașul Șimleu Silvaniei, în adunarea ținută în ziua de 11 ianuarie 1924, la Școala de Stat din oraș. Din procesul verbal luat în această adunare extraordinară rezultă următoarele: președintele Reuniunii Învățătorilor Sălăjeni – care, ulterior, a devenit Asociația Învățătorilor din județul Sălaj – Simion Oros constată că: *munca culturală a învățătorilor sălăjeni, azi nu este apreciată cum era apreciată munca culturală depusă de acești învățători din trecut. Considerând că a depune o muncă conștientă și binefăcătoare în interesul public, a avea o continuă legătură: învățătorii cu Prezidiul Asociației învățătorilor, acesta cu Revizoratul Școlar și invers și pentru a întemeia o copcie (legătură) puternică și sănătoasă între învățător și învățator; mai departe pentru a da și a primi acele directive, fără de cari nu se poate impune nici aștepta nici un rezultat cât de puțin... Considerând că cele două organe (foi) de publicitate aflătoare în Șimleu, „Plugarul” și „Gazeta de Duminecă”, deși cu plăcere ne pun la dispoziție coloanele lor, nu satisfac învățătorimea, pe de o parte pentru că aceste două foi sunt de partid; de altă parte, nu totdeauna pot să ne stea la dispoziție, după cum cer nevoile (dăscălești), în consecință și pe baza motivelor de mai sus, prezidiul propune a înființa o foaie didactică în Șimleu.*²

Ioan Mango, revizor școlar, dr. Emil Lobonțiu și învățătorii prezenți susțin cu însuflețire această inițiativă și promit sprijinul lor moral și material.

În comitetul de administrație se alege: Simion Oros, Valentin Câmpian, Teodor Ilie, Victor Boțan, dr. Emil Lobonțiu, Ioan Rogneanu și Victor Cordiș. Procesul verbal este semnat de ss. Simion Oros – președinte, Valentin Câmpian – secretar, verificatori: ss. Teodor Ilea, ss. Ludovic Torok, ss. Iuliu Szentpetery. În ședința comitetului, din 18 ianuarie 1924, domnul revizor școlar

școlar Ioan Mango este cooptat în acest comitet.

La adunarea învățătorilor din plasa Zalău, din 17 ianuarie 1924, la care sunt de față și domnii Ioan Mango – revizor școlar, Nicolae Nistor – subrevizor școlar și Emil Pocola – președintele Asociației învățătorilor, președintele subsecției Zalău, Ioan Gozman, pune în discuție problema revistei, prezentând adunării apelul subsecției Șimleu. Adunarea a luat act de inițiativa subsecției Șimleu, referitoare la redactarea unei reviste didactico-pedagogice, solicitând, în acest scop, un călduros sprijin moral și material. Membrii prezenți salută această inițiativă obligându-se a-i da tot concursul moral și material. Procesul verbal este semnat de ss. Ioan Gozman – președinte, ss. Iuliu Cărpineanu – secretarul subsecției, verificatori: ss. Traian Vitez și ss. Ioan Codreanu.

După memorabila ședință din 19 februarie 1924, Revizoratul Școlar se pune serios pe lucru și cu ordinul no. 290, din 21 februarie 1924, adresează un călduros apel către învățătorime pentru buna primire a revistei ȘCOALA NOASTRĂ; cu ordinul no 531 din 1 mai, dă dispoziții referitoare la revistă, iar cu ordinul no. 532 din aceeași zi, anunță apariția revistei în mod oficial.

Primul număr al revistei ȘCOALA NOASTRĂ a apărut la 15 aprilie 1924 și se intitula: Revistă pedagogică-culturală, organul oficial al Revizoratului Școlar, al Comitetului Școlar Județean și al Asociației învățătorilor din județul Sălaj. Redactorul revistei era Nicolae Nistor, iar ca membri figurau: Ioan Mango, Simion Oros, Grațian Capătă, Emil Pocola și Petru Modreanu. Colaboratori: Victor Boțan, Valentin Câmpean, Gavril Câmpean, Ion Cioban, Ion Codreanu, Ion Gozman, Aurel Iepuran, Teodor Ilea, Ion Luca, Dumitru Mărginean, Ion Matei, George Mățișan, George Modreanu, Nicolae Oșian, Alexandru Pop (subrevizor), George Șimon și Pompei Țolca.³

Revista apărea bilunar, în zilele de 1 și 15 ale fiecărei luni. Abonamentul pe un an, pentru corpul

¹ Nicolae Nistor, învățător la Școala de aplicație de pe lângă Școala Normală de Băieți din Cluj, a fost numit ca subrevizor școlar în județul Sălaj, în 1921. a lucrat la Revizoratul Școlar Sălaj, împreună cu revizorii Ioan Mango, Ion Ciupe și Dumitru Mărgineanu.

² Simion Oros, *Cum a luat ființă revista „Școala noastră”*, în rev. „Școala noastră, Nr. 2-3, Zalău, 1939, p. 65-68

³ Nicolae Nistor, „Școala Noastră” – după zece ani, în rev. „Școala noastră”, Nr. 4-5-6, Zalău, 1934, p. 155

didactic, era de 120 lei, iar pentru comitetele școlare și particulari, 160 lei. Redacția și administrația revistei era în Biroul Revizoratului Școlar din Zalău. Tipărirea revistei se făcea la Tipografia „Luceafărul” din Zalău.

În 1934, la 10 ani după apariție, s-a editat un număr festiv al revistei „Școala Noastră” (Nr. 4-5-6, aprilie, mai, iunie/1934), în care apar articole jubiliare semnate de elita dascălimii sălăjene: „Sărbătoarea noastră”, de Dumitru Mărgineanu, revizor școlar și redactor al revistei, care, printre altele, spunea următoarele: „Pe liniile trasate de sbuciumul primului deceniu voim să continuăm munca noastră ș'in viitor, făcându-ne ecoul tuturor aspirațiilor învățătorimei din Sălaj și aprigi luptători pentru apărarea prestigiului învățământului primar din acest județ, întemeiat pe o educație morală-religioasă și-o conștiință națională trează. **Sfântul patrioniul național moștenit vrem să-l dăm integru și sporit posterității. Acesta este supremul ideal.**

Chemăm la continuarea operei noastre pe slujitorii școlii și pe oamenii de bine, având lozincă: **Dumnezeu, Patrie și Națiune!**”

Alte articole: „Cuvinte pentru Sălaj” de Gheorghe Tulbure, Inspector General Școlar; „Colaborarea școlii cu familia” de Constantin Iencica, Inspector Școlar, șeful Serviciului învățământului primar din Ardeal; „ȘCOALA NOASTRĂ” – DUPĂ ZECE ANI de Nicolae Nistor, inspector școlar; „UN POPAS” de Simion Oros; „Revista ȘCOALA NOASTRĂ și trecutul Sălajului” de Ardelean Ioan senior, înv.-director; „Un popas la 10 ani” de Traian Cionfi, înv.-director; „Învățătorul și revista” de Gheorghe Savu, învățător; „O decadă” de Lazăr Cosma, învățător; „Zece ani de existență” de Gheorghe Perneșiu, înv.-director.

După 15 ani de la apariție, ȘCOALA NOASTRĂ se intitula: *Revistă lunară de educație, cultură profesională și afirmare națională, a Asociației Învățătorilor din Sălaj*. Apare acum, la 5 ale fiecărei luni, cu excepția lunilor iulie și august. Redactori: Gh. Corniș Pop și I. Ardeleanu senior; administrator: Macedon Olariu.

Revista ȘCOALA NOASTRĂ, după cum ne dăm seama din colecția Bibliotecii Documentare a CCD Sălaj, a fost destinată învățământului primar – învățătorilor, aducându-se în favoarea înființării ei câteva argumente, după cum urmează: „Învățătorii noștri nu citesc; dacă am înființa o revistă județeană, cei mai mulți ar fi siliți să facă acest lucru. Limbajul lor este împetriștat cu fel de fel de cuvinte streine; revista ar prezenta cititorilor modele de limbă literară. În problemele școlare nu există o unitate de vederi; revista ar crea această unitate. Tot prin ea, fruntașii învățământului din județ ar putea să comunice și altora experiența lor, cunoștințele lor, rodul lecturilor lor. În paginile acestei reviste s'ar publica dări de seamă despre întreaga activitate socială a învățătorilor...”

Cercetând cu atenție conținutul revistei Școala Noastră din perioada interbelică, se poate constata că

Programul propus și dat spre cunoaștere, încă de la primul număr, a fost urmărit cu sfințenie. Enumerăm, în continuare, câteva din aceste puncte: să strângă rândurile tuturor dascălilor din județ, din toate ramurile de învățământ; să dea puțință dascălilor să-și publice lucrările de specialitate, lecțiunile practice, observațiunile, precum și orice elaborare cu caracter profesional, fie că sunt rezultatele experienței de toate zilele, fie fructul unor cetiri cu folos din literatura pedagogică; să îmbrățișeze toate manifestările culturale din județul nostru, precum și orice eveniment ce stă în legătură cu educația mulțimii; să publice dări de seamă asupra operelor pedagogice sau sociale, cari apar în literatura noastră și să concretizeze în rezumate concise ideile fundamentale ale articolelor mai importante, publicate în marile reviste pedagogice române și streine; să îmbrățișeze trecutul cultural al românilor din Sălaj și să publice orice lucrări cari ating acest trecut ca: date istorice asupra evenimentelor mai însemnate, note asupra marilor bărbați cari au contribuit la ridicarea culturală a județului, precum și întocmirea monografiilor tuturor comunelor din județ, sunt de actualitate și pentru ultima ediție a revistei și a dascălilor din zilele noastre.

Cunoscând deci puncte din programul revistei, considerăm că este necesar să prezentăm și câteva titluri de articole din perioada la care ne referim, pentru a întări afirmațiile enunțate anterior.

Astfel, în Școala Noastră nr. 11-12/1924, sunt înscrise următoarele titluri: *Generatorii progresului* de dr. Emil Lobonțiu; *Centenarul lui Avram Iancu* de dr. Nicodim Cristea. În Școala Noastră nr. 1-2/1925, apar articole ca *Îngrijirea corpului copilului* de Teodor Ilea; *Învățătorul ca factor de propagandă culturală* de Ioan Mango. În Școala Noastră nr. 1/1932, se pot citi articolele: *Istoria în școlile din Transilvania* de Ioan Ardeleanu senior; *Colaborarea medicului cu învățătorul* de N. D. Corăciu; *În memoria lui Spiru Haret*, de Dumitru Ilea. În Școala Noastră nr. 1/1935: *Compuneri libere în slujba cunoașterii individualității* de înv. Ion Dumitrecu. În Școala Noastră nr. 2-3/1939: *La sărbătorirea celui mai mare învățător al Țării: Dimitrie Țoni* de Ioan Cleja; *Dascălul Teodor Mureșan* de Ioan Ardeleanu senior.

Fiecare număr al revistei Școala Noastră cuprindea, în partea a II-a, *Buletinul Revizoratului Școlar al Județului Sălaj*, în care se comunicau circulare, cu număr de înregistrare și care trebuiau înregistrate de școală, comunicate corpului didactic și executate întocmai. Prezentăm câteva din circularele comunicate școlilor, în nr. 1/1935: *Circulara No. 1774/1935, Examen particular de 7 clase*; *Circulara No. 1355/1935, Vaccinarea antidifterică a populației școlare*; *Circulara No. 16874/1935, Procurarea fișei pedagogice etc.*

Activitatea revistei a fost întreruptă în 1940. au urmat evenimente politice și perioade nefavorabile pentru reluarea activității acesteia.

În 1991, la inițiativa grupului de profesori format

din Nicolae Costruț, Octavian Guțu, Florica Dărăban, Aurel Pășcuț, Ioan Opreș, Victor Timoc, Iuliu Suciș și Maria Țurcaș, revista **ȘCOALA NOASTRĂ** își reia activitatea intitulându-se: *Revistă pentru educație și cultură pedagogică*, serie nouă, editată de către Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic – Sălaj. În acest fel, se reînnoadă firul activității din perioada interbelică. Seria nouă se adresează tuturor categoriilor de cadre didactice din învățământul preuniversitar.

La reeditare, s-a avut în vedere preluarea prestigioasei tradiții a fostei reviste, prin operarea unor schimbări în formă și conținut, dar păstrând în bună măsură, chiar în noile condiții și într-o nouă formulă, ideile programatice pe care această publicație le-a propus încă de la fondare: „*Afirmăm de la început că nu dorim formalism și dogmatizare, aliniere și trâmbitare de idei sterile în care nu credem, ci să căutăm drumul cel mai scurt și mai eficient de comunicare între noi, să ne regăsim cât mai curând pe noi înșine, însetați de cunoaștere și înalt profesionalism în tot ceea ce întreprindem pe terenul școlii*”.

Grupul profesorilor care au avut inițiativa reluării activității acestei reviste, s-a constituit în primul colegiu de redacție. Revista, începând cu Seria nouă, are ca redactor responsabil pe **Nicolae Costruț**, iar ca secretar de redacție pe **Florica Dărăban**, profesori metodiști la Casa Corpului Didactic. S-a convenit ca apariția revistei să fie trimestrială.

Chiar de la primul număr al revistei din seria nouă, s-a optat pentru un conținut tematic variat, grupat pe principalele probleme de interes pentru activitatea educațională: **Educație – Învățământ; Învățământul sălăjean – trecut și prezent; Școala și familia; Conducerea școlii; Legislație școlară; Literatură și artă; Cărți – Idei; Magazin** etc. Pe parcursul anilor, conținutul tematic a fost mereu îmbunătățit. Primul capitol, **Educație – Învățământ**, a fost împărțit pe rubrici, după următoarea structură: *Ora de dirigiență*, unde au fost inserate articole pe teme legate de anumite forme de educație pentru elevi și cadre didactice, tableta de dascăl etc.; *Cerc pedagogic*, în care articolele aveau un conținut axat pe probleme de didactică, pe probleme legate de reforma învățământului. O altă rubrică, *Formarea formatorilor*, cuprindea articole legate de perfecționarea cadrelor didactice. În capitolul II, **Școala în actualitate**, s-au prezentat noutăți legate de programele școlare, management educațional, manuale alternative și alte probleme de actualitate. Capitolul III, **Din trecutul învățământului sălăjean**, a prezentat foarte multe informații legate de istoria învățământului din Sălaj. Autorii acestor articole nutreau și încă mai nutresc speranța că cineva odată, va utiliza prețioasa informație, adunată cu multă trudă de prin arhive, sau va fi valorificată într-o lucrare editată și tipărită pentru cei care vor veni după noi. În acest capitol au fost cuprinse multe articole care formau rubrici

aparte, cum ar fi: *Sălajul și istoria națională*. Tot aici au fost prezentate monografiile unor școli și ale unor localități. Capitolul IV, **Literatură și artă**, a stat la dispoziția dascălilor înzestrați cu talent și har scriitoricesc. Menționăm că revista a publicat de multe ori și creații ale elevilor. Capitolul **Cărți – Idei** a fost destinat pentru prezentarea unor lucrări nou apărute în diverse domenii de activitate. Am acordat o atenție deosebită lucrărilor ale căror autori erau cadre didactice din județ. În rubrica *Raze de lumină* am prezentat articole legate de viața spirituală, aspecte legate de morală în general și de morală creștină în special. Capitolul VI, **Magazin**, a cuprins rubrici de umor, curiozități științifice, probleme cu caracter enciclopedic etc.

Colaboratorii revistei au fost, în primul rând, dascălii din județul nostru, cadre didactice din alte județe, cercetători și cadre universitare de la Institutul de Științe ale Educației din București, de la Universitatea „Babeș – Bolyai” din Cluj și din alte centre universitare.

Revista s-a făcut cunoscută nu numai în județ, ci și în afară, prin schimbul de publicații dintre casele corpului didactic și prin colaboratori. Revista a fost apreciată de cititori, de către presa locală și presa pedagogică centrală.

Începând cu anul 1999, **ȘCOALA NOASTRĂ** își întrerupe activitatea. Motivul principal – lipsa fondurilor bănești.

Propunerea pentru reluarea activității revistei, în anul 2003, vine atât din rândul cadrelor didactice, cât și din partea conducerii Inspectoratului Școlar Județean și a Casei Corpului Didactic Sălaj.

După cum reiese din cele arătate mai sus, revista „**ȘCOALA NOASTRĂ**” a parcurs până în prezent trei etape: prima, 1924 – 1940; a doua, 1991 – 1998; și a treia din 2003 până în prezent.

Revista, la cea de-a treia serie, a încercat să fie la zi cu toate problemele legate de școală, de educație, și a continuat tradiția seriei noi. Noul colegiu de redacție și-a propus să facă din această revistă o tribună a tuturor celor care consideră că pot contribui într-o măsură cât de mică la formarea continuă a cadrelor didactice, la ridicarea nivelului de educație și cultură a actualelor generații de copii și tineri.

Spicuim câteva titluri din primul număr al revistei, pe lunile ianuarie – februarie 2003: Editorialul: „*Școala noastră*” rediviva, semnat de prof. Ioan Driha – inspector școlar general; capitolul I. **EDUCAȚIE – ÎNVĂȚĂMÂNT**, la rubrica „*Ora de dirigiență*”, articolul „*50 de ani de la moartea marelui om politic Iuliu Maniu*”, semnat de prof. dr. Ioan Ciocian; capitolul II: **STRATEGII EDUCATIONALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**, la rubrica „*Școala în actualitate*”, articolul: „*Competiție și competență prin reformă*”, semnat de prof. Ioan Abrudan – inspector școlar general

adjunct. Tot la acest capitol, la rubrica „Cerc pedagogic”, un număr de 10 cadre didactice semnează articole și comunicări pe probleme psiho-pedagogice și de didactică; capitolul III: PAGINI DE ISTORIE, la rubrica „Actualitatea unei teme”, articolul: *Eminescu și Istoria Transilvaniei*, semnat de prof. Gh. Botiș; capitolul V: CĂRȚI – IDEI, la rubrica „Recenzii”, articolul: *Caragiale și dinastia („Nordul caragialian” de Ioan Derșidan)*, semnat de prof. Viorel Mureșan. Tot la acest capitol, la rubrica „Raze de lumină”, articolul: „*Credința – o cale pe drumul cunoașterii și autocunoașterii*”, semnat de prof. Nicolae Costruț.

În partea a doua, BULETINUL INSPECTORATULUI ȘCOLAR AL JUDEȚULUI SĂLAJ, sunt prezentate probleme de ordin strict administrativ.

Pentru că revista ȘCOALA NOASTRĂ se dorește a fi o revistă a dascălilor, a părinților și a elevilor, ea trebuie să fie scrisă în primul rând de către toți aceștia. Numai în acest mod revista va suscita interes, numai în acest mod numele ei se va justifica.

Se poate spune că la a III-a ediție, revista a ajuns la o anumită maturitate, are un conținut axat pe probleme actuale ale educației și învățământului, prezentate într-o varietate mare de forme. Un număr mare de cadre didactice au publicat și doresc să publice în revistă diferite aspecte legate de viața școlii și de preocupările lor. Tot mai mulți dascăli participă la diferite programe în parteneriat cu unități similare și colegi din țări ale Uniunii Europene și publică experiența programelor derulate. Colegiul de redacție se preocupă de menținerea unor tradiții privind publicarea unor aspecte legate de istoria învățământului din Sălaj, a unor rapoarte privind starea actuală a învățământului și direcțiile în care își propune să acționeze Inspectoratul Școlar Județean, pe semestre și an de învățământ.

În seria a III-a a revistei, am deschis capitole și subcapitole noi, cu scopul de a răspunde cât mai concret asupra unor probleme legate de provocările din lumea contemporană și a celor care apar la nivelul societății românești.

Capitolului I EDUCAȚIE - ÎNVĂȚĂMÂNT i s-au mai adăugat subcapitolele: *Educația pentru familie, profesie și societate; Educația pentru integrarea europeană; Educația specială*. Partea a II-a a revistei este intitulată: *Buletinul Inspectoratului Școlar al Județului Sălaj*, în care au fost publicate: *Organigrama Inspectoratului Școlar și a CCD, Planul managerial*, planuri și programe ale activităților cultural-artistice și sportive, liste ale cadrelor didactice care au obținut gradele didactice II și I, liste cu cadrele didactice pensionate, alte probleme de ordin administrativ.

Revista „Școala Noastră”, de-a lungul celor opt decenii de existență, s-a făcut ecoul celor mai nobile preocupări ale dascălilor sălăjeni, aprigi luptători pentru apărarea prestigiului învățământului și aspirațiilor culturale din județ, întemeiate pe o educație morală creștină și o conștiință națională trează.

NICOLAE COSTRUȚ

Simion Oros și presa pedagogică din Sălaj

Rolul presei pedagogice a fost subliniat cu diverse prilejuri, precum și de numeroase lucrări de referință apărute până în prezent. Se cunoaște că „aparitia primelor periodice este rezultatul luptei învățătorilor”.

Dacă prima revistă pedagogică din Transilvania apărea la Sibiu, în anul 1860, *Amicul școlii*, în schimb în județul Sălaj apariția primelor periodice pedagogice, în limba română, este consemnată abia la 15 decembrie 1903, la Șimleu Silvaniei. Este vorba de *Învățătorul român*, care a apărut sub redacția profesorului Gavril Trifu.

Tot pe teritoriul județului Sălaj, mai găsim consemnată în *Memorialul jubiliar* al lui Simion Oros, apariția, în manuscris, a revistei cu caracter metodicodidactic *Amicul învățătorilor*, pe care profesorul emerit Leontin Ghergariu o situa ca apariție în jurul anului 1876.

Desigur, în prezentul articol, nu ne-am propus o amplă analiză a celor patru periodice pedagogice apărute în județul Sălaj (*Amicul învățătorului*, *Învățătorul român*, *Gazeta învățătorilor* și *Școala Noastră*). Considerăm că o analiză atentă a bogatei tematici tratate în paginile lor, va putea permite elaborarea unui util instrument de lucru pentru fiecare dascăl sălăjean: istoria presei pedagogice din Sălaj. Rostul prezentului articol este de a pune în evidență – chiar și, poate, numai printr-o simplă înșiruire a datelor – strădania unui modest dascăl (singur sau în efortul colectiv al altora) de a edita și de a susține, chiar cu eforturi proprii, de-a lungul anilor, o publicație cu caracter pedagogic. Acesta este Simion Oros din Șimleu Silvaniei.

* * *

După încercarea nereușită de a continua apariția revistei *Învățătorul român* (tiraj 3000 exemplare, fiind abonată doar de 63 de învățători), se simțea nevoia scoaterii unui organ de publicitate al învățătorilor sălăjeni. Astfel, în ședința Reuniunii Învățătorilor Români Sălăjeni (R.I.R.S.), ținută în Supurul de Sus, la 14 august 1904, redactorul primului și unicului număr din *Învățătorul român*, prof. Gavril Trifu, a făcut propunerea „ca pentru edarea, eventual pentru consfătuirea asupra edării foi pedagogice, să se concreadă comitetul central”. În nr. 45 din 23 octombrie 1904 apare în *Gazeta de Duminecă* din Șimleu Silvaniei articolul *La chestiunea înființării unei foi pedagogice în Sălajiu* și

semnată *Un dascăl*. La 28 octombrie, 14 noiembrie 1904 și respectiv 22 iunie 1905 au loc ședințele R.I.R.S., în care se discută problema reeditării publicației *Învățătorul român*. Se alege o comisie compusă din opt persoane care „să se pregătească un proiect cu privire la edarea foaiei amintite; totodată a decis tipărirea obligațiilor pentru învățătorii sălăjeni abonați ai foaiei”. Din această comisie făcea parte și învățătorul Simion Oros.

În prima parte a anului 1905 săptămânalul *Gazeta de Duminecă* găzduiește în paginile sale o serie de articole scrise de învățători și care aveau ca subiect reapariția *Învățătorului român*. Deși se fixase termen de apariție 1 mai 1905, subscriind la abonament 86 de învățători, totuși mult discutata publicație pedagogică nu a mai apărut. Ideea este reluată în ședințele Reuniunii din 1906. În lipsa unui periodic care să trateze problemele strict legate numai de învățământ și pedagogie, *Gazeta de Duminecă* publică în coloanele sale articole, conferințe, rapoarte, reportaje, note referitoare la învățământul sălăjean. Printre cei care semnează materialele publicate este și învățătorul Simion Oros.

Comitetul central al R.I.R.S., la propunerea secretarului ei, învățătorul Simion Oros, în ședința sa din 1 iulie 1910 decide următoarele: „Considerând că reuniunea noastră nu are organul său de publicitate, care să-i poarte și să-i apere interesele și să răspândească tot ce se descoperă în folosul și tot ce se face în interesul tagmei învățătoarești: să decidă adunarea generală, că «Foaia Scolastică» din Blaj, să fie declarat organul oficios al reuniunii (subl. ns.), și deobligă prin urmare fiecare membru al reuniunii s-o sprijine”.

Redacția revistei *Foaia Scolastică*, aflată în al XII-lea an de apariție, îi răspunde lui Simion Oros, la 28 iulie 1910, prin Ioan F. Negruțiu – redactorul responsabil: „Salut cu multă bucurie și mângâiere sufletească propunerea comitetului central de a se înscrie între abonații revistei «Foaia Scolastică» toți frații învățători sălăjeni din Vicariatul Silvaniei sau al Sălajului; și de a se declara organ oficios al Reuniunii sălăjene această revistă întemeiată anume pentru sprijinirea și închegarea tuturor reuniunilor noastre învățătoarești...”. Astfel, cu nr. 1 din ianuarie 1911, *Foaia școlastică* devine organul oficial al R.I.R.S., fiind abonată de 118 învățători sălă-

jeni, iar cu nr. 7 din 15 martie 1911 este scris pe manșeta revistei: „Organ al reuniunii învățătorilor arhidiecezani, gherlani și sălăjeni”, înscriindu-l între colaboratorii săi permanenți și pe învățătorul Simion Oros (coperta II). Nr. 3 din 1 februarie 1911 al Foii școlastice publică articolul semnat de Simion Oros intitulat *Câteva cuvinte din care spicuim: „Noi sălăjenii, am trăit până acum – parecă într-o insulă izolați – și numai puțini ne-am împărtășit de fructele binefăcătoare ale minții omenești. Sperăm și ni-e tare credința că «Foaia Școlastică», devenind organul nostru oficios al învățătorilor sălăjeni (Reun<iu>nea> înv<ă>țătorilor români> Săl<ă>jenii) va produce fructul de mult dorit și vom gusta din bunătatea lui, căci scopul ei e, ca în sânul familiei, societății, reuniunii, să trăiască o viață cât se poate de desăvârșită. Cei din fruntea ei se vor munci, căci această li-e ținta și idealul lor suprem...*

Toți suntem membri activi ai diferitelor reuniuni și lucrăm la opera lor. Însă trebuie să avem o legătură oarecare, care să ne lege și pe noi de trecut și de viitor. Legătura aceasta numai atunci va fi sfântă și adevărată, când «Foaia Școlastică» nu va lipsi de pe masa învățătorului român...”.

În ședința ordinară din 3 februarie 1911 a Comitetului central al R.I.R.S. este aleasă o „comisie ziaristică”, compusă din învățătorii Simion Oros, Teodor Mureșan și Alexandru Manu și care avea ca scop: „să preocupe dascălimea cu treburi dascălești, fie acelea referitoare la învățământ în general, fie cazuri personale dar de interes general”.

La 19 februarie 1911 este lansat un *Apel către învățătorii sălăjeni*, semnat de către vicarul Alimpiu Barboloviciu și învățătorul Simion Oros, prin care li se aduce la cunoștință faptul că revista pedagogică *Foaia școlastică* este „organul oficios reuniunii noastre” și în această sens cer învățătorilor sălăjeni să o abordeze. În această formă revista va apărea până în decembrie 1914 când își sistează apariția. Învățătorul Simion Oros va publica relativ puțin în paginile revistei, și anume rapoarte despre activitatea R.I.R.S. (nr. 6, 8, 10, 11, 12 și 13/1911), articole *Gavril Trifu 1845-1912* (nr.5/1912) și *Din trecutul învățământului popular în Sălaj* (nr. 9/1912). De asemenea, va insera în coloanele revistei și câteva schițe literare (nr. 9, 16/1911 și nr. 8/1912).

Din însărcinarea Comitetului central al R.I.R.S., prilejuit și de împlinirea a 40 de ani de la înființarea acestei reuniuni, învățătorul Simion Oros va publica un *Memorial jubiliar al Reuniunii învățătorilor români sălăjenii*, un volum de 210 pagini și care cuprinde, așa cum se arată în prefața „momentele cele mai însemnate din viața și trecutul învățământului popular în Sălaj săvârșite prin această reuniune”.

La 6 octombrie 1912 apărea, la Șimleu Silvaniei, primul număr din *Gazeta învățătorilor* – organ politic al învățătorilor din Ungaria. Noul periodic pedagogic

apărea la inițiativa lui Simion Oros, care va îndeplini funcția de secretar de redacție până la 2 martie 1914. În primul număr este publicat articolul program *Sus steagul, frați învățători*, în care se arată printre altele: „lipsește copcia puternică care să ne adune pe toți (învățători –n.n.) fără deosebire de confesiune, sub un steag comun, unde, lucrând împreună, să ne apărăm interesele față de toți.. Obștea învățătorilor români dorește o gazetă independentă, care să fie nemijlocită expresiune a opiniei publice învățătoarești fără deosebire de confesiune...” propunându-și să apere... „interesele învățământului popular în general și cele ale poporului român în special, năzuind a-l ridica la nivelul timpului în care trăim...”. În urma unui denunț Ioan P. Lazăr – proprietarul Institutului tipografic și de editură *Victoria* din Șimleu Silvaniei, ajunge la începutul anului 1913, în stare de faliment. Pentru a salva tipografia și, implicit, pentru a asigura continuitatea apariției *Gazetei învățătorilor*, în urma licitației din martie 1913, tipografia este cumpărată de învățătorul Simion Oros, constituindu-se apoi un consorțiu sub conducerea lui Coriolan Meseșian din care făcea parte și el.

La 14 iulie 1913, Daniil Graur-Senior și Simion Oros, ambii în numele comitetului de editare al *Gazetei învățătorilor* și împreună cu noii proprietari ai tipografiei *Victoria*, Emil Sigmireanu și Grigore Avram semnează o declarație pentru tipărirea săptămânalului pedagogic.

În numerele *Gazetei învățătorului*, învățătorul Simion Oros a publicat numeroase articole (unele semnate cu pseudonime), care alături de cele semnate de numeroși colaboratori: „au adus o contribuție însemnată la clarificarea și la rezolvarea multor probleme cu care se confruntau, în acea vreme, învățătorii și școala românească din Transilvania, angajată în lupta pentru apărarea, înaintarea și progresul ei continuu”, iar „prin lupta sa pentru emanciparea învățătorilor și asocierea lor într-o organizație unitară fără caracter confesional «Gazete învățătorilor» a dus mai departe tradițiile progresiste ale luptei românilor din Transilvania”.

Perioada anilor când primul război mondial a acaparat aproape total eforturile, gândurile și intențiile cărturarilor în domeniul publicisticii, nu consemnăm nici o apariție în Sălaj a vreunui ziar în limba română. În anii imediat următori, eforturile tuturor locuitorilor acestei străvechi provincii românești – și nu numai aici – au fost canalizate pe drumul reorganizării administrative, a școlii, a vieții politice și economice, a vieții culturale. Îndeplinirea idealului național al românilor, prin realizarea Marii Uniri, a permis canalizarea tuturor eforturilor dascălimii sălăjene spre un singur obiectiv și anume acela al dezvoltării și racordării acestuia la cele mai moderne și progresiste curente europene din domeniu didactic și pedagogic. Consemnăm acum și reluarea inițiativelor și dorințelor corpului didactic sălăjean de a avea o publicație proprie și de lungă

durată, o publicație care să constituie un ajutor prețios în munca de educare a maselor, o publicație care să le apere interesele într-o perioadă în care crizele politice și economice se succedau îndeaproape.

La 10 iunie 1919 ia ființă *Asociația învățătorilor din județul Sălaj* sub președenția lui Simion Oros. În raportul de activitate pe anul 1929 al Asociației, făcându-se un bilanț al celor zece ani de activitate de la înființare și cu referire la prima adunare, învățătorul Simion Oros arăta: „Cu gândul la viitorul țării și a tagmei sale, învățătorimea discută cu competență și cere între altele: stratificarea școlilor primare pentru luminarea și ridicarea poporului, tratament echitabil, regularea salariului și a normelor de salarizare; înființarea unui organ didactic – politic pentru revendicarea și apărarea învățătorilor”.

Cu ocazia adunării generale a Asociației, ținută la Jibou, în 20 iulie 1920, se rediscută ideea reeditării *Gazetei învățătorilor* ca „organ județean, care să fie în strânsă legătură cu toți membrii învățători din județ”.

Deși „ideea a rămas ca idee numai” – cum nota Simion Oros mai târziu – el va publica și se va zbate, în continuare, pentru această „idee”. Va sprijini efectiv apariția seriei a II-a a *Gazetei de Duminecă* de la Șimleu Silvaniei – fiind redactor responsabil (nr. 1-7/1920). În coloanele acestei gazete va publica, la 5 iunie 1921, un articol referitor la importanța și utilitatea pe care trebuie să-l aibă un peiodic pedagogic. Solicită învățătorilor să sprijine cu unanimitate, în adunarea generală a Asociației din 8 iunie 1921, editarea „unei foi învățătoarești” arătând în încheierea articolului: „Dacă nu vom fi stăpâni a ne încheaga într-un corp didactic conștiu și puternic; dacă nu vom fi stăpâni a scoate de sub tipar gazeta proiectată și dacă nu vom fi tari în credință că noi vom ieși biruitori, nu merităm atenția societății, pe care în atâtea rânduri o reclamăm”. Anul următor, 1922, s-a discutat „iar înființarea unui organ de publicitate <de> al cărei lipsă se simțea tot mai mult”.

În 11 ianuarie 1924 are loc la Șimleu Silvaniei adunarea extraordinară a subsecției *Asociației învățătorilor din județul Sălaj*. Cum era și firesc, la ordinea de zi era înscris și proiectul de editare a unui periodic pedagogic sălăjean. În acest sens se constată că: „munca culturală a învățătorilor sălăjeni, azi nu este apreciată cum era apreciată munca culturală depusă de acești învățători în trecut. Considerând că a depune o muncă conștientă și binefăcătoare în interesul public va avea o continuă legătură: învățătorii cu prezidiul Asociației învățătorilor; aceasta cu Revizoratul școlar și invers și pentru a întemeia o copcie (legătură) puternică și sănătoasă între învățător și învățator; mai departe pentru a da și a primi acele directive, fără de care nu se poate impune nici aștepta un rezultat cât de puțin: se arată nevoia înființării unui organ de publicitate didactic. Considerând că cele două organe (foi) de publicitate află-

toare în Șimleu, «*Plugarul*» și «*Gazeta de Duminecă*», deși cu plăcere ne pun la dispoziție coloanele lor, nu satisfac învățătorimea pe de o parte pentru că aceste două foi sunt de partid, de altă parte nu totdeauna pot să ne stea la dispoziție, după cum cer nevoile (dăscălești), în consecință și pe baza motivelor arătate de mai sus, prezidiul propune a se înființa o foaie didactică în Șimleu”. În urma discuțiilor care au avut loc (printre alții au luat cuvântul Ioan Mango – revizorul școlar al județului Sălaj și dr. Emil Lobonțiu – directorul gazetei *Plugarul*), învățătorii „declară că vor sprijini revista cu toate puterile lor morale și materiale”. Este ales comitetul de administrație al noii reviste, format din opt persoane, din care făcea parte și inițiatorul ei, învățătorul Simion Oros.

Este lansat un *Apel către toți învățătorii din Sălaj* din care spicuim: „Dacă ne dăm seama bine, azi mai mult ca oricând în trecut, avem absolută nevoie de un asemenea organ: deoparte pentru a întări spiritele dăscălești, a le aduce mai aproape unele de altele, a crea această legătură sfântă, sădind în inimile noastre acel sacru sentiment, care este sentimentul colegialității, iar de altă parte astfel întărindu-ne, ca un trup, ca un suflet, să putem fi una în gândire, una în fapte, de câte ori ni se cere aceasta pentru noi și viitorul nostru și interesul nostru, ai cărei conducători suntem noi...”

Când ne adresăm domniilor voastre, nu tragem la îndoială pentru nici un moment însuflețirea cu care vă puteți alătura nouă, prin ce ne veți întări în și pentru lupta la care ne-am angajat prin scoaterea de sub tipar al organului menționat.

Dorim să fim povățuitorul intențiilor bune, salutare și sublime și să fim încurajatorii entuziasmului și al faptelor vrednice de urmat.

Dorim ca organul acesta să fie un vast câmp de muncă cinstită, unde să ne întâlnim cu toții în bună înțelegere și emulare.

Dorim ca acest organ să fie copcie de fier puternică între noi și organele noastre de control și secția județeană a învățătorilor.

Cât timp această legătură de bună înțelegere va lipsi dintre noi, nu ne putem mândri cu frumosul nume, pe care l-au avut antecesorii noștri în timpurile cele mai critice, ca să amintim numai organizarea Congresului învățătorilor din 1913, care a fost exclusiv opera noastră, a sălăjenilor; grupați în jurul «*Gazetei învățătorilor*» din acele vremuri”.

Apelul lansat în favoarea noii reviste este discutat în adunarea subsecției din Zalău a Asociației din 17 ianuarie 1924. Cei prezenți se obligă a-i da tot concursul atât moral cât și material, hotărându-se ca abonamentul să fie reținut odată cu încasarea taxelor Asociației. Comitetul de redacție și administrație, format din Simion Oros, dr. Emil Lobonțiu, Victor Boțan, Valentin Câmpian și Teodor Ilie, disutând modalitățile de redactare și administrație ale gazetei semnează o

Învoire solidară, la 18 ianuarie 1924: „Subsemnații hotărâm înființarea și editarea unui organ de publicitate, menit a fi în serviciul intereselor învățătoresți din județ. Revista va avea un conținut didactic, literar și oficios și va apărea la Șimleu Silvaniei, în 15 și 30 a fiecărei luni.

Ca pornirea acestui organ de publicitate să fie asigurată, subsemnații luăm garanță irevocabilă, solidară și obligatorie pentru suma de zece mii lei, care sumă se va lua ca împrumut de la banca «Silvania» din Șimleu.

Ca asigurare pentru împrumutul de zece mii lei subscrinem un cambiu. De regularea cambiului ne vom îngriji noi, solidar.

Organul edat și redactat de noi subsemnații va avea numele: «Școala Primară». De asemenea, tot în ședința din 18 ianuarie 1924, în comitetul de redactare al Școlii Primare este cooptat și revizorul școlar Ioan Mango. Gazeta *Plugarul*, în numărul său din 5 februarie 1924, la rubrica *Știri*, anunța că la 15 februarie 1924 va apărea în localitate Școala Primară, ca „organ de publicitate, pedagogic-social al învățătorilor sălăjeni”.

Dar cu toate că exista deja materialul adunat pentru primul număr, la indicația Revizoratului Școlar al județului Sălaj, șimleuanii sunt nevoiți să abandoneze pentru moment acest proiect, deoarece la 15 aprilie 1924 apărea, la Zalău, revista pedagogică școlară și care purta numele Școala noastră, ca organ al Revizoratului Școlar și al Asociației Învățătorilor din județul Sălaj.

Creșterea rolului politic, economic, cultural și administrativ a orașului Zalău a determinat această rivalitate între cele două orașe, deși era recunoscut și evident faptul că Șimleu Silvaniei a reprezentat până după 1918 cel mai important centru cultural al românilor sălăjeni. Concurența făcută inițiativei lansate la Șimleu Silvaniei de a edita revista Școala primară evidențiază existența unei dezbinări în cadrul corpului profesoral de la nivelul județului și a anumitor rivalități. Cu toate acestea este demn de apreciat luciditatea și dorința sinceră a lui Simion Oros de a depăși aceste aspecte care ar fi avut consecințe negative asupra dezvoltării presei pedagogice. Menținerea a două organe de presă pentru învățătorii din Sălaj, unul în Zalău, iar al doilea în Șimleu Silvaniei, avea șanse extrem de reduse de reușită atât sub aspect material cât și sub aspectul calității materialelor publicate.

Poate ca o recompensă, că nu s-a aprobat apariția la Șimleu Silvaniei a proiectatei gazete bilunare Școala primară, Simion Oros este cooptat în comitetul de redacție al noii reviste, aceasta până în anul 1932.

Revine la conducerea acestei reviste în martie 1940 ca secretar de redacție și aceasta cu atât mai mult cu cât în martie 1939, revista Școala noastră trecea în proprietatea exclusivă a Asociației învățătorilor din județul Sălaj. De fapt în numărul 51-52/1930 al *Gazetei de Duminecă*, învățătorul Simion Oros publică articolul

Învățătorimea sălăjeană și revista «Școala noastră» în care arată printre altele: „În forma ei actuală, revista «Școala noastră» nu reprezintă interesele învățătorimii”, supunând apoi conținutul acestui periodic unei analize critice.

Timp de 16 ani de apariție a Școlii noastre, învățătorul Simion Oros publică o serie de articole referitoare la preocupările învățătorilor, la situația materială a lor, dar reține atenția seria articolelor publicate sub genericul *Din trecutul dascălimii sălăjene*.

Cu toate greutatea și încercările de frânare a interesului lui Simion Oros pentru scoaterea unui organ de presă pedagogic, „numai al învățătorilor”, la 5 februarie reapare, de sub teascurile Tipografiei Măgureana din Șimleu Silvaniei, *Gazeta învățătorilor – foaie didactică independentă* și din care vor apărea doar 14 numere, sistându-și apariția la 5 august 1928, pentru a reapărea la 5 martie 1931, ca organ didactic al învățătorilor din județul Sălaj.

Concluzionând, activitatea desfășurată de Simion Oros pentru dezvoltarea și evoluția învățământului românesc și prin intermediul presei pedagogice a cunoscut două etape. Prima dintre ele s-a finalizat în anul 1918 și fost marcată de urmărirea a două obiective și anume, cel pedagogic și didactic, iar al doilea participarea într-o formă indirectă la îndeplinirea idealului național al românilor, obiectiv concretizat în anul 1918 prin realizarea Marii Uniri. În a două etapă eforturile au fost concentrate pe obiective strict pedagogice, urmărindu-se editarea unui organ de presă care să cuprindă în paginile sale un spectru cât mai larg al problemelor cu care se confruntă învățământul românesc în general, cu raportări directe la cel din județul Sălaj. Deși nu de fiecare dată dorințele sale s-au pus în practică așa cum și-ar fi dorit el, reușita eforturilor sale și contribuția sa la aceste rezultate a fost demonstrată de longevitatea, calitatea materialelor publicate în paginile revistei și aprecierile de care s-a bucurat revista Școala noastră.

DORU E. GORON
CĂLIN SABOU

Cultură și culturalizare pedagogică în Sălaj reflectate în revista „ȘCOALA NOASTRĂ” (1924-1931)*

Ilustrând spusele lui Ioan Ardeleanu-Senior privind fecunditatea acestei modeste reviste sălăjene de care „istoria de mâine va avea lipsă”, întrucât „câteva din paginile ei sunt și o dâră de lumină asupra trecutului Sălajului”,⁴ menționăm că, de-a lungul anilor, revista a constituit un interesant izvor de cercetare pentru educația patriotică, pentru știința de carte ori pentru trecutul învățământului sălăjean. Pe baza aceluiași izvor, sub titlul de mai sus, vom încerca să explorăm universul lecturii și culturii profesionale a dascălimii sălăjene din perioada amintită, punând în lumină capacitatea acesteia de a se adapta la ideile înnoitoare ale veacului, uneori nu fără pecetea limitelor social-istorice și culturale proprii deceniului al treilea. Paginile revistei demonstrează însă că, în pofida greutăților și a mizeriei îndurate, ca adevărați „apostoli ai satelor”, acești dascăli au acționat întotdeauna potrivit idealurilor împlinite ale Unirii din 1918.

Ca organ oficial ai Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Sălaj, revista „Școala Noastră”, apare în plină perioadă interbelică, perioadă istoricește caracterizată printr-o relativă și parțială stabilizare a capitalismului, culminând - pentru intervalul studiat de noi - cu criza economică din anii 1929-1933. De altfel, despre anul școlar 1931-1932, D. Mărgineanu, revizorul școlar șef al Sălajului, spunea că a fost numit „pe drept cuvânt *tragedia școlii românești* sub toate aspectele”.⁵ Pe plan cultural, înfăptuirea unității statului român a descătușat energii spirituale nebănuite, învățământul și instituțiile culturale cunoscând noi trepte de progres. Dezvoltarea acestora a fost stimulată și de setea de carte a maselor populare crescute în

spiritul tradițiilor naționale. În acest context, revista „Școala Noastră”, își propunea la apariție (1924), în primul rând, „familiarizarea cadrelor didactice cu noile metode și procedee didactice în sistemul de învățământ statificat și unificat, cu emanciparea cadrelor didactice de sub reziduurile trecutului”.⁶ Considerăm că, în acest sens, un anume profil cultural-profesional propriu învățătorului de acum mai bine de o jumătate de veac⁷ ne poate fi relevat prin surprinderea reacțiilor sale intelectuale la informația pedagogică a vremii, prin determinarea astfel a mentalității lui pedagogice. Aceasta ne poate fi dată prin studierea aspectelor legate de: a) biblioteca de specialitate a corpului didactic din învățământul primar⁸; b) propaganda cărții pedagogice și a revistelor învățătoresști din țară; c) perfecționarea corpului didactic, configurații ale culturii pedagogice și ale experienței la clasă fructificate în *preocupări didactice* scrise; d) activitatea în cercurile culturale - așa cum apar reflectate în paginile revistei „Școala Noastră”, până în 1931⁹.

Ca revistă culturală a corpului didactic primar, încă din primul an, „Școala Noastră”, își propunea - printre altele - „să publice dări de seamă asupra operelor pedagogice sau sociale care apar în literatura noastră și să concretizeze în rezumate concise ideile fundamentale ale articolelor mai interesante, publicate în marile reviste pedagogice române și străine”, după cum se arăta în articolul-program¹⁰. În acest scop, încă de la întâile numere, în structura revistei, sub diferite denumiri, apare rubrica: *Cărți noi pentru biblioteca învățătorului, Pagini de literatură. Cărți și reviste, Dări de seamă, Bibliografie, Buletin bibliografic* ș.a. Aici au fost semnalate, adnotate sau chiar comentate, numeroase

* Articol preluat din *Acta Musei Porolissensis*, XI, 1987, p. 599-603, materializare a comunicării susținute de autor la sesiunea științifică a Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău din 27-28 nov. 1981 („Sălajul pe treptele ăstoriei”), pe când era bibliotecar la Casa Corpului Didactic.

⁴ I. Ardeleanu-Senior, în *Școala Noastră*, 1934, p. 173.

⁵ D. Mărgineanu, *O pagină din evoluția culturală la granița de nord-vest a țării*, Zalău, 1932, p. 10.

⁶ M. Olaru, în *Aspecte ale dezvoltării învățământului din Sălaj*, Zalău, 1971, p. 57.

⁷ Vezi nota * pentru anii în care a fost elaborată și publicată lucrarea.

⁸ Sub o formă care trata și acest aspect, întreaga lucrare a fost prezentată la sesiunea MIAZ din 1981. Referitor la bibliotecile de specialitate ale cadrelor didactice vezi: I. Oros, în *Acta MP*, 10, 1986, p. 615-619.

⁹ M. Olaru, *op. cit.*, p. 57.

¹⁰ N. Nistor, în *Școala Noastră*, 1934, p. 156.

cărți de interes pedagogic, ca: *Igiena școlarului* de VI. Ghidionescu, *Activitatea simțurilor în învățământ* de Gh. Moain, *Pedologia* de D. Theodosiu, *Metodica proiectării faptelor - studiu metodologic* de Șt. Velovan, *Universitatea, învățătorul și cultura satelor și Istoria pedagogiei* de G. G. Antonescu, - despre ultima spunându-se că e „o carte care nu e voie să lipsească din biblioteca nici unui învățător...”. Alte cărți prezentate sunt *Școala creatoare* de I. I. Gabrea, *Problemele supravegherii învățământului* de E. Checinschi și *Printre apostoli* de C. Kiriteșcu. Loc se face și pentru semnalarea cărților de interes istoric, a cărților pentru copii sau a lucrărilor de știință popularizată. Este de remarcat faptul că aici, în paginile revistei, au fost comentate foarte pe larg publicațiile Institutului de Psihologie a Universității din Cluj: *Măsurarea inteligenței și Debilitatea mintală* ale lui Al. Roșca sau *Raportul între intuiție și abstracție în învățământ* de Gh. Comicescu, apărută sub auspiciile Laboratorului de pedologie și pedagogie experimentală din aceeași localitate. Rubrica era susținută de G. Capătă, la început, apoi de I. Mango, iar mai târziu de către L. Ghergariu și S. Oros.

O altă cale de a face propagandă cărții pedagogice era cea cuprinsă în partea oficială a revistei, unde erau recomandate cărțile indicate de către minister (de ex. *Știința Educației* de Tobie Jonkheere), atrăgându-se atenția că „numai ținându-se în curent cu literatura didactică-pedagogică, învățătorii pot contribui cu succes la desăvârșirea operei de cultură pe care sunt chemați s-o înfăptuiască...”.¹¹ În consecință, se cerea ca, în inspecții, aceștia „să fie chestionați asupra operilor și autorilor ce au cetit...”.

Nu rămâneau neprezentate nici aparițiile de cărți pedagogice locale, ca de exemplu *Familia și școala* de Petre Modreanu, dascăl la Școala Normală din Zalău.

Treptat, se observă deplasarea accentului de pe prezentarea de cărți pe prezentarea unor reviste pedagogice din țară, reproducându-se și comentându-se articole din cuprinsul acestora. Așa apare rubrica *Revista revistelor. Spicuri. Note*. Aici este pomenită revista *Idcea*, nr. 3-4/1928, cu studiul lui S. S. Bârsănescu *Învățământul și societatea*. De același autor este reprodus pe larg, după *Vremea școlii*, studiul *Insuficiența educației naționale*, cu idei valabile și azi: trecerea din orbita naționalului contemplativ în sfera celui creator etc. După revista *Documentele vremii* nr. 1/1930 este

prezentat Toma Cociș cu articolul *Școala nouă, școala veche*, iar din *Gazeta Școlii* sunt reproduse articolele *Școala activă și școala noastră* de I. Giurcă și *Școala și copilul* de Florea I. Dumitrescu. În alte numere de revistă găsim reprodus, după *Vremea școlii*, *Cinematograful în școală* de Nomen Nescio, din *Școala și Familia de mâine*, articolul *Muzica instrumentală în școală* de W. Koppel ș.a.

Popularitatea de care se bucura revista *Școala Noastră* în țară se poate vedea din schimbul de publicații ce avea loc în această perioadă între diferitele asociații ale învățătorilor, iar un abonament ne dovedește că revista noastră era citită și în America¹². De-a lungul anilor, în cadrul rubricii *Revista revistelor*, au fost prezentate pe scurt diverse numere din: *Școala și viața*, *Cronica* (Buzău), *Școala și Familia de mâine* (București), *Voința Școlii* (Cernăuți), *Școala de Munte* (Predeal), *Învățătorul* (Cluj), *Educația* (București), *Cultura poporului* (Cetatea Albă), *Școala Vremii* (Arad), ba chiar și un număr din *Buletinul școlar* austriac.

O imagine asupra preferințelor de lectură proprii perioadei se degajă în urma examinării autorilor citați și a fragmentelor de natură parenetică, a maximelor și sentințelor cu care sânt presărate paginile revistei *Școala Noastră*. Sânt prezente, astfel, în diferite contexte, mai mult sau mai puțin sentențioase, peste cincizeci de autori (filosofi, pedagogi, psihologi, oameni politici, oratori și scriitori)¹³.

Manifestări ale culturii și culturalizării din perspectivă pedagogică ne sânt date și de procesul de perfecționare profesională a învățătorilor din Sălaj, în perioada 1924-1931, de metodologia desfășurării examenelor de capacitate, definitivat și gradele I-II didactice. Susținerea unor asemenea examene presupunea și dirijarea lecturii cadrelor didactice, prin aceea că, ministerul de resort pretindea ca probă orală „interpretarea” unei cărți. De exemplu, pentru examenul de capacitate pe anul 1927, ministerul aprobă ca lucrare pentru interpretare *Chestiuni de morală și educație* de E. Boutroux, iar pentru examenul de înaintare în grad pe 1929, cartea *Un învățător* de Ioan Lighthart.

Rubrica *Preocupări didactice* exprimă adesea contactul învățătorului cu ideile pedagogice moderne, îndeosebi cu cele ale *școlii active*, rubrica cuprinzând planuri de lecții „modernizate...”. Uneori, chiar și elevii traduc pagini de pedagogie, cum se întâmplă cu frag-

¹¹ *Școala Noastră*, 1927, p. 571.

¹² I. Oros, în *Acta MP*, 8, 1984, p. 693-691.

¹³ Adică: Balbo, Balwer, Paul Barth, Basedow, Beaconsfield, Bentham, Bossuet, Burke, Cesare Cantu, Cicero, Claparède, Comenius, Descartes, Dewey, Eötvös, Fenelon, Francke, Friedrich II, I. Fröbel, Goethe, Guicciardini, Stanley Hall, Fr. von Helwald, Herbart, Herder, Hensinger, Ioan Gura de Aur, Junius, Kant, Kerschensteiner, Helen Key, Kindermann, Klinger, Kogalniceanu, Kopernic, Lamartine, Lessing, J. Lighthart, Locke, Luther, Mantegazza, Mirabeau, Montalambert, Natorp, Jean Paul, Pestalozzi, Platon, Pope, Rein, Rousseau, Rückert, A. Russo, S. B. Say, Schiller, Schopenhauer, Segur, Seneca, Shakespeare, Spencer, B. de St. Pierre, D-na de Staël, Stoy, Tasso, Tolstoi, Trochin, Vauvenargues, Walpole, J. J. Weholi, Werber, Zendorf ș.a.

mentul „Regulile pedepselor„ din *Tratatul studiilor* de Ch. Rollin (1661-1741)¹⁴.

Socotim, totuși, că, în configurarea mentalității pedagogice sălăjene din deceniul al treilea, cea mai expresivă este activitatea corpului didactic primar în cadrul cercurilor culturale. Așa, de exemplu, în 1929, în vechiul județ Sălaj erau 60 de cercuri și 18 centre culturale. În mare, activitatea lor consta, pe de o parte în *ședințe intime*, la care participau cu conferințe pe teme pedagogice și cu prezentări de cărți, lecții deschise cu copiii, discuții pe marginea acestora, iar pe de altă parte, în aceeași zi, ținerea de conferințe publice în fața sătenilor și împrumutarea de cărți de la bibliotecii, iar la sfârșit se dădea serbarea școlară. De asemenea, se organiza și o expoziție de artizanat. Toate acestea erau puse să slujească „atât în interesul autocultivării noastre (a învățătorilor - n.n.), cât și a răspândirii culturii între săteni„¹⁵.

În „dispozițiunile de organizare„ a cercurilor culturale pe anul școlar 1924-1925, pentru programul ședințelor intime se recomanda ca subiect de conferință *Curenți noi în învățământ*, iar pentru „recenziuni“, urmate de discuții asupra lor, cărțile: *Școala muncii* de S. Mehedinți, *Metodica Montessori*, *Cum se instruieste copilul* de Iosif Klein, *Școala și caracterul* de Förster, *Educația voinței* de J. Payot, *Chestiuni de etică și morală* de C. Antonescu, *Școala nouă și școala veche* de N. Moiescu. Totodată se dădea și o listă cuprinzând cărțile necesare învățătorului pentru pregătirea conferințelor cu sătenii.

Pentru programul cercurilor culturale pe anul școlar 1929-1930, Ministerul Instrucțiunii recomanda ca subiecte pentru ședințele intime, la punctul întâi *Mijloace*

practice de a dezvolta gustul pentru cetit la elevi. Bibliotecile școlare, iar la punctul 12, *Recenzii de lucrări din domeniul pedagogiei*. Numai în circa 50 localități de pe actualul teritoriu al județului Sălaj au fost prezentate 20 de lucrări (carte sau broșură) pedagogice sau filosofice¹⁶. Iată ce ne spune o „dare de seamă și mulțămită publică“ privind adunarea ordinară de toamnă a învățătorilor din cercul cultural V. *Alecsandri* din Crasna. Lăudând ca bine pregătită a doua conferință intimă (didactică) pe tema *Cercetarea inteligenței la copiii de școală*, susținută de Petre Pantea, învățător-director în satul Recea Mare, un participant relate: „În jurul acestei conferințe s-a desfășurat o discuție importantă la care au luat parte toți membrii corpului didactic, dintre care G. Moigrădeanu, pe baza psihologiei lui Claparede, face gruparea metodelor cercetării inteligenței, iar dl Ioan Fathi, subvizor școlar, felicită ideea dlui președinte (S. Oros - n.n.) pentru designarea unui asemenea important studiu, ignorat până acum și recomandă o mulțime de cărți de acest gen din autorii români și străini“¹⁷.

Însuși scriitorul Ion Agârbiceanu, inspectorul propagandei culturale din regiune, cu ocazia adunării învățătorilor din plasa Jibou de la 1 Decembrie 1929, susținea că „activitatea culturală a corpului didactic din jud. Sălaj a fost cea mai bine organizată și s-a muncit mai sistematic și mai sârguincios decât în alte părți“¹⁸.

După câțiva ani, același revizor școlar șef D. Mărgineanu confirma faptul că, într-adevăr, curentele pedagogice contemporane făceau „obiectul discuțiilor pentru înlocuirea școlii pasive-intelectualiste prin școala activă-organicistă, în vederea dezvoltării integrale a facultăților și formării de personalități“¹⁹, dar nu fără să uite a evidenția încetineala cu care se con-

¹⁴ *Școala Noastră*, 1925, p. 75-77.

¹⁵ *Idem*, 1929, p. 683-686.

¹⁶ Le amintim, aici, punând în paranteză localitățile în care au fost prezentate: I. Petrescu, *Școala activă* (Coșeu, Chieșd, Firminiș, Cristolț, Aluniș, Vădurele); I. Nisipeanu, *Elemente de psihologie pedagogică* (Mocirla, Bocșița, Sighetu-Silvaniei, Moigrad, Trestia, Cristolțel, Prodănești, Inău, Someș-Guruslău); J. Lighthart, *De vorbă cu copiii* (Guruslău, Dobrin, Bocșa, Borla, Moigrad, Bălan); I. Petrovici, *Valoarea omului* (Dioșod, Cioara, Moiad, Hereclean, Mirșid, Bălan); Vl. Ghidionescu, *Igiena școlarului* (Șamșud, Câmpia, Badon); J. Payot, *Călăuza învățătorului* (Mocirla, Mirșid); S. Mehedinți, *Alta creștere* (Șamșud, Bocșița, Sighetu-Silvaniei, Crișeni, Gârceiu, Treznea); Sp. Popescu, *Munca pentru ridicarea poporului* (Dioșod, Chilioara, Brebi); Tom Titt, *Știința amuzantă* (Chilioara, Sărmășag); R. Descartes, *Studii asupra metodei de a întreba bine rațiunea și de a căuta* (Cioara, Chieșd, Zalău, Ortelec); C. Rădulescu-Motru, *Știința și energia* (Dobrin, Aghireș), M. Block, *Mamele celebre* (Panic, Gârceiu); E. de Feuchtersleben, *Higiiena sufletului* (Fetindia); I. Gavanescu, *Pedagogia generală* (Popteleac, Var, Bârsa, Husia); E. de Claparde, *Psihologia copilului* (Ciglean, Gâlgău, Brâglez, Domnin, Rona); Herbart, *Pedagogie* (Vârșolt, Tusa, Preoteasa, Solona); *Pedagogia experimentală* (Treznea, Trestia); *Importanța clasicismului în formarea pedagogică a educatorilor* (localitățile nu mai aparțin actualului județ); *Însemnătatea cercetării inteligenței copiilor* (Catelusa, Marin); *Spicuri din psihologia experimentală* (Șeredeu); *Despre mijloacele practice pentru a dezvolta gustul pentru cetit. Bibliotecile școlare* s-a discutat la Chilioara, Chieșd, Panic, Mirșid, Bodia, Păușa, Recea Mare, Pria, Ban, Subcetate, Sălățiș, Băbeni, Cheud, Ceheiu, Aleuș, Bilghez, Leșmir și la Giurtelecu Șimleului.

¹⁷ G. Moigrădeanu, în *Școala Noastră*, 1930, p. 27-29.

¹⁸ *Școala Noastră*, 1929, p. 683.

¹⁹ D. Mărgineanu, *op.cit.*, p. 38.

Pagini de literatură și folclor în revista „Școala Noastră“

Încă de la apariția sa, în anul 1924, revista dascălilor sălăjeni, „Școala Noastră” și-a propus ca emblemă aspirații meritorii privind activitatea pedagogică și culturală. Printre acestea se remarcă, desigur, în primul rând, „crearea unei unități de vedere în problemele școlare”, dar și dorința ca paginile revistei să prezinte cititorilor săi „modele de limbă literară”, să se constituie într-un impuls la propriul act de instruire.

Parcurgând mai multe numere dintre anii 1924-1936 ale acestei publicații, s-a putut cu ușurință observa că revista constituie un succes în privința conținutului său bogat și variat. Astfel, pe lângă materialele de popularizare a experienței didactice, a celor menite să informeze și să impulsioneze actul de instruire desfășurat în școli, în coloanele publicației s-au oglindit multe dintre evenimentele culturale și artistice, revista devenind o adevărată cronică a vieții spirituale și culturale a acelor timpuri. Încă de la bun început, filele revistei au găzduit lucrări de creație literară ale unor dascăli, culegeri de folclor din satele vechiului Sălaj, precum și recenzia unor lucrări din literatura universală.

De remarcat este faptul că, în aproape fiecare număr al revistei, încă de la primele apariții, o pagină îi este destinată folclorului cules din satele Sălajului de dascăli ale căror nume credem că se cuvine să reapară acum, în acest număr omagial: Gh. Hobjilă, Lazăr Cosma, Traian Cionfi, Sabadășiu Florica, Vasile Pop, V. Băbuțan, Victor Fălăuș. Acești dascăli, cu toate că nu erau specialiști, au desfășurat o activitate care respectă elemente ale tehnicii culegerii creațiilor folclorice, indicând de fiecare dată numele, uneori vârsta și profesia, localitatea din care provine cel de la care au auzit textul: notăm, în continuare, câteva exemple în acest sens: „auzite de la Seleşi Vasile, ceteraș de 45 de ani și Ana Bobotan, născută Ardelean, de 40 de ani, ambii locuitori în comuna Cristelec, județul Sălaj”, „auzită de la Petrean Mărie, Treznea”, culese de la Labou Nastasia, Lazăr Anghilină – Treznea, „din carnetul invalidului Rednic Gheorghe din comuna Nadișul, care o parte le-a compus singur, iar altele le-a cules și el de la camarazi”. Cu privire la diversitatea creațiilor populare tipărite în paginile revistei, remarcăm că în numerele parcurse (cele dintre anii 1924-1936), acestea aparțin genului liric și celui epic.

Lirica populară este reprezentată de hore sau cântece, strigături sau chiuituri; cântecele sau horele exprimă gândurile și sentimentele cele mai adânci în legătură cu viața proprie, neîmplinirile vieții individuale, reverberând în hore de jale și de noroc, de dorul celor înstrăinați de casă. Cităm în acest sens câteva secvențe:

„Plânge inimă săracă
Că pe badea îl îmbracă.

.....
Ies la poartă nu-i și nu-i
Bădița cu ochi verzi.
De când la oastea plecat
E pustiu întregul sat.

De când în vară s-a dus'
Ca și soarele-a apus.

Nu mai este nici o stea,
Toate s-au dus cu badea.”

(Școala Noastră, nr. 7-8/1934, p. 300)

„Horea secerișului”, „Horea nevestei”, reproduse în nr. 4 din 1936 al revistei, exprimă în versuri cuceritoare prin simplitatea lor, situații de viață ivite în relațiile dintre noră și soacră, dintre soț și soție:

„Tânăra mă măritai
Și re mamă-mi căpătai,
Sed-n vatră și tăt latră,
Intră-n casă ca o coasă
Mă muștră că nu-s frumoașă.

.....

Văzui toate mamele

Pe toate răzoarele

Cu hârbutu-mpetecat

La nurori cu demâncat,

Num-a me mamă nu vine

Bat-o care-o țâne-n lume.

Luai secera la brâu,
Mă dusei p-un drum în gios
Place-mi holda de ovăz.

.....
Secerai până la prânz
Tăt cu urât și cu plâns;
.....

„Mândra mea ca laptele
Eu mă-ntorc cu spatele
Și mă uit la d'alte,
Cu mâna pe după cap
Cu gândul la d'alta-n sat

Da o-a bate Vinerea
Și credința ei cea rea
Cum mă bate ea pe mine
Care nu fac rău la nime.”
(Horea secerișului)

Inimă supărăcioasă
Ce ți-aș da să fii voioasă;
Măcar ce ți-aș fâgădi,
Cum ai fost tăt n-ai mai fi.”
(Horea nevastei)

Războiul a produs, în sufletul omului chemat să-l poarte, răni adânci și un dor arzător de familie, de toți cei dragi lăsați acasă:

„Munților pustii de piatră,
Avutați izvor de apă
Șamu lumea-ntreagă plânge
Că aveți izvor de sânge

Mă tem că și eu din voi
N-oi mai întoarce-napoi
Și tare mă arde jelea
După dragă maica mea,
După ea și tata meu
După ei îmi pare rău
De ei inima mi-i arsă,
Că îi știu bătrâni acasă.”

Creația lirică populară din paginile revistei mai cuprinde și strigături sau chiuituri de voie bună sau de necruțătoare satiră, rostite la nunți, la șezători sau cu alte prilejuri de petrecere. Ilustrăm această specie literară cu câteva exemple din numărul 3 al revistei din 1934:

„Am o mândră ca și-o cruce
Și la lucru n-o pociu duce,
Dimineața roua-i mare
Și se udă pe picioare.
Peste zi, soarele-i cald,
Se pălește pe obraz.
Când îi coala la ujină,
O mușcă țântari de mână.”

„Dă-mă, maică, după drag,
Nu locomi la iosag,
Că iosagu-i trecător,
Cu urātu-s până mor.
Iosagu șede-n poiată
Urātu șede pă vatră
Și tot uscă pă obele,
Usca-s-ar și el cu ele.”

Epica populară este ilustrată în paginile revistei de câteva specii, cum sunt: legenda, povestea, descântecul. Textul „Legenda ceterii”, cules de Gh. Hobjilă, din Criștelec, dă o explicație imaginară felului în care a apărut un instrument muzical, cetera. Astfel, se spune că un fiu este blestemat de mamă să rămână mut și să nu mai vină la casa lui până atunci când nu va aduce glas din lemn uscat. Rătăcind multă vreme prin păduri, băiatul aude două lemne foarte apropiate, scârțâind în bătaia vântului. În acel moment a înțeles tânărul că este posibil ca lemnul să dea glas și, după strădaniile îndelungate, a reușit să facă cetera.

Povestea tipărită în paginile revistei se intitulează „Femeie harnică” și este culeasă de același Gh. Hobjilă. Textul înfățișează un tânăr proaspăt căsătorit care, prin ingeniozitate, reușește ca din fata leneșă pe care a luat-o, să facă o femeie harnică. Aliatul său în acest demers este o piele de oaie despre care spune că este fermecată și că va face tot ceea ce-i va cere soția lui. După ce pleacă bărbatul la plug, femeia îi poruncește pieii să facă ce trebuie prin gospodărie și, apoi, adoarme din nou fericită. La întoarcerea acasă a soțului, ea îi spune că pielea n-a făcut nimic din ceea ce i-a cerut. Bărbatul pune pielea pe spatele femeii și începe să lovească până când tânără nevastă nu mai poate răbda. Această scenă se repetă de câteva ori, până când femeia se roagă de soțul ei să nu mai bată pielea pentru că de acum înainte va face ea tot ce trebuie în locul acesteia, rugămintea pe care, bineînțeles, bărbatul i-o îndeplinește.

Considerăm că implicarea dascălilor de la sate în culegerea folclorului, determinată de rațiuni sentimentale-patriotice, dar și culturale, este o latură remarcabilă a activității revistei pentru că, prin publicare, a oferit posi-

bilitatea valorificării pieselor de literatură populară.

Alături de folclor, revista „Școala Noastră” a afectat o altă pagină creației literare culte, aparținând dascălilor sălăjeni din acei ani. Cele mai multe creații publicate aparțin liricii intime și pastelului.

În numărul 6 din 1932, Spătarul Viscol (probabil pseudonim) publică creația „Ca să plutești Eternități”, poezie de dragoste care sugerează zbuluciumul îndrăgostitului părăsit de iubita sa, precum și speranța într-o reîntoarcere a acesteia, căci iubirea pe care încă i-o poartă este atât de mare, încât șirul dovezilor de iubire pe care i le-ar putea oferi este de-a dreptul impresionant: „un rai”, „cărări de micșunele”, „un lac imens, tăcut, profund, cu dorurile mele”, „sfîelnice glicine”. Imaginându-se în postura unui atotputernic, eul liric i-ar oferi iubitei, pe lângă acele elemente care aparțin planului terestru, întregul univers cosmic: „Din cer am să-ți încheg palat”, „Luceafărul am să-ți dau... / Ca să-ți pui împodobiri / Pe fruntea-ngândurată”, „...soarele am să-l cobor / sub caldele-ți picioare, / ca să plutești Eternități / Pe razele de soare” (p. 248).

Din poezia „Aripi vulnerate” (nr. 10/1932 – p. 419), semnată A. Vanca, răzbate un profund sentiment de tristețe, sugerat de cadrul de natură autumnal descris: „Un început de toamnă bate-n geam cu vânt”, „frunze ofilite se scutură și mor”, „o negură deasă prin văi se coboară / și ploaia cade într-una de-aseară”.

„Prea departe” de Stan P. Manea (nr. 2/1935 – p. 116) este o poezie dedicată „ colegului Dima, Sighetul Silvaniei, Colonie”; în cuvinte simple, versurile evocă un trecut luminat de imaginea celui căruia, eul poetic i se poate confesa: „Îmi sboară iarăși gându-n urmă / Când îți spuneam în ore-ntregi, / Ce visuri negre, mintea-mi scurmă / Și tu-mi spuneai că mă-nțelegi”. Motivul întoarcerii spre trecut este prezentul în care autorul se simte copleșit de o tristă singurătate, pentru că greutățile vieții „sunt de tot întunecate / iar voi prea departe dragilor”.

În „Reînviere” (nr. 3-4/1935 – p. 186), autorul V. Mitu creează, în versuri ample, cu măsura de 16 silabe, un cadru de natură nocturn în care se simte profund integrat și, influențat de elementele acestuia, în sufletul său se înfiripă speranța și iubirea; imaginile poetice sunt, cele mai multe, vizuale și auditive: „Din pădurea străjuită de-un pârâu cu unda clară / Se revarsă-n cute line un suspin de primăvară”, „Se înalță sus pe ceruri zâna nopții, surâzândă, / Iar prin crengi înmugurite, vântul – magică vioară - / cu acorduri tremurânde, cântă psalmi de primăvară...”.

„Decor de iarnă”, poezie semnată de Fortofoiu Al. Despina (nr. 2-3/1936 – p. 69), este un pastel care înfățișează imagini din natură și trăirile legate de ecoul lor în sufletul eului poetic. Versurile fixează perspectiva spațială și temporală a tabloului prin imagini poetice, create, mai ales, cu ajutorul epitetelor și al comparațiilor; spațiul vast este sugerat de construcții poetice, cum sunt: „Prin geana înghețată-zării se profilează-n depărtare / Căsuțe mute-mpodobite în văluri scumpe de ninsoare”, „palida câmpie” este inundată de „fantasme albe”, care dansează cu „grabnic pas”. Spațiul descris se restrânge, apoi, la imaginea unui deal, pe care „bisericuța mută” stă „ca un sfînx în nemișcare”. Decorul iernii include și alte elemente, pe cele ale planului celest, dominat de imaginea lunii și a luceferilor, care sprijină impresia că cerul și pământul formează un tot unitar și indică, în același timp, dimensiunea temporală a cadrului descris. „Bisericuța mută – pustiu loc de închinare” este scaldată de razele lunii, în timp ce „De sus, mănunchiuri de luceferi trimit fiori de-argint pe lacuri”. Decorul de iarnă a izvorât din sufletul eului poetic, încântat la început de căderea fulgilor în „mici ghirlande luminoase”, ca mai apoi, asupra elementelor descrise să se proiecteze melancolia și chiar suferința: „agonia înserării”, „bizară melodie a vântului împrăștiată-n largul firii”, „se fac mai pale, mai reci privirile de lună”.

„Ispășire” (nr. 5/1936, p. 165), creație semnată de aceeași autoare, înfățișează, în versuri simple, ecoul unei iubiri neîmplinite în sufletul „ce-a fost zdrobit”, iar apoi s-a purificat „De-același turburător de dulce cânt, / Ce-a colindat de veacuri pe aripi de himere / Și care, te-a atras cândva / În mreaja de lumină a visurilor mele”. Îndemnul adresat ființei iubite este generos, deoarece îi cere „să arzi orice iluzii” și, astfel, poate că peste ani, „prea palid-apusa mea iubire” îți va zâmbi și „reuși-va în suflet să-ți strecoare / Un imn de primăvară, un vis de fericire”.

„Sonet” de V. Mitu (nr. 7/1935, p. 338) este o creație lirică din care răzbat sentimente de profundă tristețe, generate de neputința împlinirii iubirii. Întors dintr-o „lungă pribegie”, „de pe un drum cu idealuri risipite”, eul liric se confesează:

*„Dar pe cărări demult părăginite,
Mă urmărește-o dragoste târzie,
În jurul meu, petale vestejite
Șoptesc încet, cu tristă melodie,
Povestea unui fulg de păpădie,
Cea năzuit spre zări nemărginite.*

*Ne-a despărțit a soartei vitregie,
Dar azi, revin... în noaptea cristalină
Cu doruri vii în inima-mi pustie,
Să-mbrățișez iubirea mea divină
Și o gălesc...un fulg de păpădie
Înmormântat de-a pururea în tină.”*

Am descoperit că în paginile revistei și epigrama este reprezentată prin autorul Nidus - dela - Borza; reproducem două epigrame dedicate „unui domn pretențios” și „unei frumoase”. Le reproducem, sperând că pot fi gustate și acum, la 70 de ani de la apariție:

„Lungimea-ți colosală
A consumat orice prisos,
Deci nu încape îndoială
Cai rămas la...cap ghebos.”

„Cap, talie, o splendoare,
Iată, parcă ești o floare!
Ești o floare înflorită,
Cu pistil din ...cap de vită.”

Proza este prezentă în paginile revistei prin câteva texte subintitulate de autori, schițe vesele. Astfel sunt: „Moș Crăciun” și „Lecția de model”, semnate de Gh. B. Bălaj. Ultima dintre acestea înfățișează un dascăl care se remarcă prin obișnuința de a spune glume usturătoare, prin darul „de a-l scoate din luptă pe adversarul său de discuție prin verva lui caustică”, dar și printr-o nelimitată încredere în metoda didactică pe care o folosește: „intuiție multă, conducerea elevilor prin întrebări să găsească ceea ce vrea propunătorul, spontaneitate”. Dorind să fie mai convingător privind eficiența metodei sale, îi cere dascălului la care se afla în vizită, acceptul de a face o lecție model. Acesta îl avertizează că în școală există „clase cu mulți minoritari, bătuți la cap ca drumul țării”. Demonstrația se desfășoară în grădina școlii, în jurul unui nuc bătrân. Lecția are drept scop ca elevii să descopere că trunchiul pomului este acoperit de scoarță. După multe întrebări menite să-i conducă la răspuns, elevii nu reușesc; învățătorul se înfurie și, scos din sărite, le spune: „Scoarță, măgarilor!”. Mulțumiți că după atâta frământare au aflat răspunsul, copiii repetă corect: „Scoarță, măgarilor!”.

Referitor la proză, ar mai fi de menționat faptul că și reportajul literar este reprezentat prin note și impresii de călătorie, intitulate de autor, Vasile Fărcaș, „Din nordul țării”, „Cernăuți”, „Hotin”, „Mănăstirea Putna”, „Sucevița”, „Rădăuți”, „Siret” (nr. 6/1936). Privirea călătorului este atentă la tot ceea ce întâlnește și înregistrează cu sensibilitate aspecte diverse legate de peisajul văzut din trenul care urcă cu greu prin „pasul strâmt al Bârgăului”; prin ploaia de aprilie mărunță și rece, munții cu vârfurile lor gheboase îi apar negri, căci numai „prin văgăuni ferite de lumină au mai rămas câteva pete albe de zăpadă. În așteptarea altui tren spre Vatra Dornei, călătorul face o vizită la o fabrică de cherestea, unde remarcă „zgomotul infernal de motoare și fierăstraie” și buștenii uriași care se prefac în scânduri albe. Trenul aleargă, apoi, pe Bistrița la vale, unde autorul sesizează plutele ce așteaptă doar o umflare a apei pentru a o lua în jos, pe Siret; îi zărește și pe plutașii care doinesc „eterna doină”, gândindu-se, poate, „la biata lor viață de rătăcitori pe undele călătoare”. Drumul continuă, apoi, în noapte, când se mai zăresc doar felinarele ce opresc și dau drumul trenului, „monstrul de oțel cu foc în pânțele” și, în beznă noapții, ajunge la ținta călătoriei, la Cernăuți, orașul care și-a avut paginile lui de glorie și suferință în istoria principatului Moldovei”.

„Incursiunea” pe care am făcut-o în paginile câtorva numere din perioada intrerbelică ale revistei „Școala Noastră”, a avut drept țel aducerea din trecut spre prezent și, poate, spre neuitare, preocupări, gânduri, simțiri ale unora dintre predecesorii dascălilor sălăjeni.

MARIA BICĂZAN

Istoria Sălajului în monografiile școlare apărute în revista „Școala Noastră” din perioada interbelică

Înscrindându-se în cadrele mișcării „pasiviste”, activitatea culturală a intelectualității române de la începutul secolului al XX-lea se concretizează prin crearea unor noi organe de presă, prin înființarea „bibliotecilor populare”, și prin activitatea educațională. În perioada de după Marea Unire, în Transilvania are loc o adevărată explozie culturală românească, prefigurată în linii generale de progresele realizate la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, ca și de mișcarea pentru emancipare națională. Conștiința națională și acțiunea imediată se manifestă prin preocupări intense în scopul promovării culturii în general, a tradițiilor populare românești în special, și pentru educație ca mijloc de realizare a acestui scop. Un exemplu în această privință a fost profesorul Leontin Ghergariu, fost elev al școlilor Blajului, unde se mai simțea influența spirituală a intelectualului sălăjean Simion Bărnuțiu, și care a îmbrățișat din plin ideea bărnuțiană conform căreia „...mișcarea națională românească care nu se putea sprijini pe nici un fel de instituție politică recunoscută, decât pe biserică și școală, rămâne o mișcare liberală a preoților și învățătorilor ieșiți din școală.”²⁰

Ideea care a stat la baza întreprinderii studiului de față a fost aceea de a constata în ce măsură și cum a fost ilustrată în paginile revistei *Școala noastră* istoria locală, pe lângă activitatea specifică a cadrelor didactice din școlile românești ale Sălajului, dintre care multe s-au construit în perioada interbelică, cu sprijinul financiar al statului, prin grija fruntașilor români și a locuitorilor satelor.

În revista *Școala noastră* din perioada menționată, evenimentele care se desfășurau își găsesc spațiul publicitar în rubricile specifice. Există în mai multe numere monografii școlare, realizate și publicate cu ocazia deschiderii unor noi sedii școlare. Este necesar să menționăm ce cuprind aceste monografii școlare și cine scrie despre ele?

Dacă în cazul sărbătorilor religioase principalul organizator era preotul, secondat de învățător, aceasta în cazul în care nu este una și aceeași persoană (vezi învățământul confesional), în cazul activităților școlare

învățătorii și profesorii au rolul esențial. Instrucția și educația, precum și păstrarea tradiției locale românești în sate se realiza prin intermediul școlilor și s-a transmis mai departe prin intermediul copiilor. Modalitățile de organizare a activităților școlare urmează cea mai autentică tradiție pedagogică românească, care s-a perpetuat în localitățile românești și care este descrisă în paginile revistei *Școala noastră* cu întreaga sa avere a timpului. Cine scrie despre sistemul de învățământ, despre școli și activitățile școlare? Redactorii gazetei și colaboratorii locali, de cele mai multe ori cadre didactice, care descriu evenimentele cu caracter pedagogic, dar realizează și un comentariu personal pe marginea acestuia, adeseori pigmentat cu învățăminte care se pot extrage pentru tineret.

Consecințele producerii acestor evenimente erau multiple: în primul rând trebuie să evidențiem importanța evenimentului ca atare, în lumea satului ardelean de la începutul secolului trecut, cu atât mai mult cu cât se vorbea limba română; urmează o serie întregă de alte conotații ale învățământului primar și gimnazial în limba română precum și ale serbărilor școlare. Se cuvine să reamintim că pe scenă apăreau copiii sătenilor, fapt care ilustrează importanța culturalizării acestora, și totodată, a transiterii mai departe a moștenirii culturale tradiționale, conservată și îmbunătățită. Nu este de ignorat nici posibilitatea pe care o are tineretul de a-și exprima talentul în public, spre folosul propriu, dar și pentru folosul spectatorilor. Prin aceasta se realiza o oarecare culturalizare a satelor și se releva importanța vitală a învățământului în limba română. Prin conținutul acțiunilor se realiza legătura cu Regatul, dar și cu alte zone locuite de români și aflate sub stăpânire străină. Mai subliniem o consecință a evenimentelor sărbătorești, care nu este de ignorat: strângerea de fonduri pentru diversele scopuri ale reuniunilor, asociațiilor, societăților care urmăreau promovarea limbii și culturii române în rândul românilor aflați în afara granițelor țării.

A beneficiat în acest scop de apariția constantă a revistei *Școala noastră*, aproape fără întrerupere între anii 1924 și 1940. Profesorul Leontin Ghergariu a fost

²⁰ A. Andea, *Concepția pedagogică a lui Simion Bărnuțiu în perioada activității de la Blaj*, în Acta MP VI / 1982, p.425 - 433.

întâi colaborator, din 1926 membru în colectivul de redacție al revistei, iar între 1927 - 1930 a fost redactor.²¹

Învățământul are un înalt grad de complexitate, fiind nu numai un proces instructiv ci și unul educativ, proces în care dascălul are un rol primordial. Ghergariu arată într-un număr al revistei *Școala noastră* din anul 1930 că este greșită calea care abandonează sau trece pe plan secundar educația în favoarea instrucției, motivând astfel: „Pentru că adevărata cultură și în consecință adevăratul progres stă în nobilitatea sufletului. Cu cât oamenii vor fi mai buni și mai morali, cu atât bunăstarea lor materială va fi mai asigurată.”²²

În paginile revistei dedicată școlilor sălăjene și în care scriau cadrele didactice binecuvântate cu harul povestirii sau care aveau de comunicat probleme și principii despre educație și instrucție, au apărut în perioada interbelică câteva monografii școlare, unele dintre ele în foileton, în mai multe numere. Odată cu darea în folosință a noilor localuri de școală, construite din contribuția comunităților românești cu sprijinul administrației publice locale de după Marea Unire, cadrele didactice susțineu o conferință în care prezentau istoricul satului și al învățământului în limba maternă, confesional și de stat din localitate. Cu acest prilej au fost consemnate multe date istorice ale localităților care au beneficiat de școli noi, dar și date din documentele de arhivă ale momentului respectiv, unele

dintre ele distruse mai târziu din pricina războiului sau alte motive, independente de voința populației.

Această gazetă va milita, pe durata întregii sale apariții, pentru păstrarea conștiinței naționale a românilor, pentru promovarea culturii în rândul românilor din comitatul Sălaj și pentru a-i preveni pe aceștia asupra pericolelor care se prefigurau în epoca interbelică. Drept concluzie la cele prezentate până acum, putem afirma că în perioada de început a secolului al XX-lea, în comitatul Sălaj s-a afirmat cu putere o mișcare a intelectualității locale, dar și din toate zonele locuite de români, îndreptată spre ridicarea conștiinței naționale a românilor din Transilvania. După Marea Unire, presa sălăjeană s-a axat în special pe ridicarea nivelului de cultură al poporului și pe educarea tineretului și adulților, deopotrivă. A semnalat cu promptitudine noile pericole care se prefigurau, de data aceasta dinspre răsărit, dinspre noua putere sovietică, militând, în continuare, pentru păstrarea conștiinței de sine a națiunii române.

ELENA MUSCA

²¹ D.E.Goron, *Figuri de intelectuali sălăjeni: Leontin Ghergariu (1897 - 1980)*, în *Acta MP V* / 1981, p. 738.

²² L. Ghergariu, *Paștele*, în *Școala noastră*, nr. 6 / 1 - 15 aprilie 1930, p. 165.

Dascălii Sălăjeni și modernizarea învățământului în perioada interbelică

O analiză atentă a activității desfășurate de dascălii sălăjeni în perioada dintre cele două războaie mondiale, așa cum reiese din paginile revistei „Școala noastră” (1924-1940), permite cercetătorului contribuția deosebită adusă dezvoltării învățământului. Este momentul în care, după aprecierea unui colaborator al revistei, „mișcarea pedagogică... duce o luptă consecventă și decisivă împotriva sistemului de educație intelectuală a cărui origine o găsește în raționalismul veacului al XVIII-lea și în pedagogia herbartiană”.²³

În concepția dascălimii sălăjene, școala este supusă evoluției și, după părerea ei, există un raport direct între progresul națiunii și al școlii sale, socotită primul factor de progres și civilizație, iar slujitorii ei oameni animați de idealuri înalte.

În perioada 1924-1940, în paginile revistei la care ne referim apar articole ca: „Viața școlară internă în școala primară din Germania”, „Viața școlară la Viena”, „Educația estetică în școlile vieneze”, „Viitorul fișei școlare”, „Radiofonia în școală”, „Trepte formale sau psihologice”, „Specific și educație” și multe altele, ... articole ce dovedesc interesul pentru nou, pentru popularizarea ideilor pedagogice.

În același scop al cunoașterii ideilor noi și al stimulării interesului pentru studiu, se prezintă cărți pedagogice, de literatură română și universală, din diferite domenii ale științei („Măsurarea inteligenței și debilitatea mintală” de Al. Roșca, „Emile” de J. J. Rousseau, „Cum măsurăm inteligența la copii” de A. Binet și Th. Simon).

Organizatorii învățământului din județ propuneau, cu diferite prilejuri, îmbunătățirea programelor, manualelor și metodelor de predare în școala normală.

În numeroase articole se publică constatările comisiilor de examene (de definitivat, bacalaureat sau examene de capacitate pentru învățători) unde autorii se declară nemulțumiți de nivelul de pregătire al viitorilor dascăli. În sprijinul perfecționării, veneau și cursurile de vară pentru dascăli de la Sinaia, Piatra Neamț, Vălenii de Munte ș. a. Ideile erau împărtășite fie prin revistă, fie cu prilejul unor activități pedagogice.

Încă din primele numere ale revistei „Școala noastră” (1, 2, 3 din 1924) se pledează pentru școala muncii sau pentru școala activă, care să răspundă mai bine etapei istorice, noilor condiții create după primul război mondial.

Se condamnă excesul de teoretizare și însușirea mecanică de către elevi a cunoștințelor la diferite obiecte de învățământ, se militează pentru o școală care să formeze la tineret personalitatea, spirit de inițiativă, spirit critic și năzuința către ideal. Învățarea mecanică „cultivă exclusiv memoria, neglijând dezvoltarea intelectului, puterea lui de a înțelege, aprecia și aplica cele învățate”.²⁴

Dascălii socotesc că e necesară „o schimbare totală deoarece... noile condiții de viață ale societății cer indivizi cu o voință puternică și mai presus de toate creatoare”.²⁵

Este interesant și modul în care înțeleg relația învățător - elev. „Învățătorul școlii active este prietenul mai bătrân al copiilor și nu este temutul domn învățător al școlii actuale”.²⁶

În școala activă elevul este cel care întrebă și învățătorul clarifică. Activitatea elevului trebuie să devină principiul fundamental în acțiunea educativă. Acest tip de școală îl cheamă pe învățător mai aproape de elev... „îl obligă să participe într-o măsură cât mai mare la eforturile copilului de a se ridica la înălțimea înțelegerii lumii”.²⁷

Învățătorul trebuie să fie ca și elevul, un veșnic descoperitor al adevărului, iar școala o unificare a intereselor copilului cu cele ale educatorului.

Nu sunt lipsite de interes nici ideile privitoare la cadrul pe care dascălul îl poate realiza în sala de curs, „precum și relațiile ce se stabilesc între elevi”.

Se pun probleme legate de necesitatea cunoașterii particularităților de vârstă și, în funcție de aceasta, aplicarea mijloacelor și procedeele specifice fiecărui obiect.

Este exprimată hotărârea unanimă de a contribui la formarea unor personalități „complexe... noi nu ne vom limita să facem din elevii noștri simpli muncitori sau savanți unilaterali, ci trebuie să facem oameni întregi dezvoltându-se și trupul și sufletul, care nu-i numai intelect,

²³ Revista „Școala noastră”, Zalău, anul XIII, nr. 3/1936

²⁴ Idem anul VI, Nr. 5/1929

²⁵ Idem anul XIII, Nr. 5/1936

²⁶ Idem anul IV, Nr. 7/1927

²⁷ Idem anul XII, Nr. 10/1927

ci și voință și sentiment”.

Apreciind că noul principiu al școlii active îi preocupă și pe români încă de la începutul secolului nostru, oamenii școlii își exprimă nemulțumirea de ritmul lent în care se lucrează în privința promovării noului în munca de educație.

Se discută despre individualizarea educației, se explică termeni ca „individualist”, „individualizare”, susținându-se necesitatea respectării individualității copilului, a particularităților lui de vârstă.

În concepția predecesorilor noștri, „individualist” înseamnă a adapta învățământul puterii de înțelegere, posibilităților mintale și aptitudinilor copilului, iar „individualizare” – formarea de grupuri omogene de școlari, după vârstă, aptitudini mintale (un grup – cei buni la aritmetică, celălalt grup – buni la gospodărie). O condiție esențială a individualismului și a individualizării este activismul. „Elevul în ambele cazuri să lucreze prin propriile lui forțe.”²⁸

În scopul activizării lecției, a legării învățământului de viață, se popularizează rezultatele școlii de experiență din Blaj și metodele folosite de conducătorul experimentului, Toma Cocișiu, care pune accent pe individualitatea elevului. Elevul este pus să-și aleagă un subiect pe care să-l trateze și care cere valorificarea tuturor cunoștințelor dobândite de el, plus consultarea cărților și colecțiilor existente în școală. El va reda totul într-o mică „conferință” scrisă asupra subiectului ales, pe care o va citi în fața clasei. Dacă e cazul, elevul își însoțește expunerea cu desene și mici obiecte executate în atelierul școlii. Toți elevii din clasă se pregătesc în vederea discuției, subiectul fiind anunțat mai dinainte. Se reproduce din lucrarea „Educația nouă în școala activă” a lui Toma Cocișiu:

„Elevul observă, notează, experimentează, discută, desenează, construiește, rezumă oral, redactează, corectează, inventează... cu precizarea că lecțiile nu se predau după un orar fix, ci după unul mobil.”

Revista la care ne referim nu putea reflecta toate activitățile desfășurate în școlile județului, dar aduce prin colaboratorii ei suficiente referiri despre modul în care se încearcă aplicarea în practică a ideilor noi.

În lecțiile și activitățile legate de predarea matematicii se observă preocuparea pentru activizare, pentru legătura cu viața. Se indică un procedeu prin afișarea pe tablă a unui tablou asemănător cu cel din magazine, referitor la prețurile articolelor. Pornind de la această listă, elevii vor alcătui probleme și exerciții, aceasta pornind de la constatarea că mulți absolvenți știu să rezolve din carte probleme destul de grele, dar nu știu să facă cea mai simplă socoteală în viața practică.

În numărul din octombrie 1938, revista „Școala noastră” publică „Invenție pentru predarea aritmeticei în clasa I primară”, semnat de învățătorul Paul Miclea din Cehu

Silvaniei. Este vorba de o mașină de calculat brevetată de Ministerul Industriei și Comerțului cu nr. 27612 din 19 mai 1938. aflăm că utilizarea ei în predare stimulează dezvoltarea atenției, a curiozității, a spontaneității. „Învățătorul vorbește puțin, iar elevii mai mult, obligându-se a formula propoziții scurte și corecte.”²⁹

Limba română și însușirea ei prin utilizarea unor mijloace adecvate ocupă un spațiu larg. La activitățile didactice se discută că a trecut vremea când în școală se cerea doar memorarea unor reguli.

Gramatica trebuie predată metodic pentru a ajuta la dezvoltarea gândirii, la formarea deprinderilor de vorbire și scriere corectă. Independența în exprimare și gândire se dezvoltă prin lecțiile de compunere. Referindu-se la rolul compunerilor libere bunăoară, se arată: „Acest fel de compoziții, răspunde și cerinței imperioase a școlii active integrale de a se da elevilor toate posibilitățile de manifestare liberă.”³⁰

La științele naturale se cere ca metodele și materialul să se aleagă în funcție de clasă, să se facă apel la gândirea elevilor. Se notează planurile de lecții ținute la activitățile metodice (Planul lecției „Cum se îngrijesc plantele pentru a-și păstra specia”, ținută la clasa a IV-a primară, înv. Ioan Știrbu – Școala noastră, Anul III, 15-16 sept. 1926).

Este combătută vechea concepție a învățătorului de a sta numai în clasă. Excursiile școlare sunt văzute ca o completare a activității pentru toate obiectele de studiu.

Legarea învățământului de viață, formarea la elevi a deprinderilor practice se poate face în atelierul școlii impuse de necesități obiective (schimbările produse de primul război mondial și pregătirea forței de muncă, asigurarea frecvenței la școală).

Gospodăria și lucrul de mână se predau cu convingerea că ele contribuie la dezvoltarea simțului estetic și a formării viitoarelor gospodine. Se caută soluțiile cele mai eficiente de a forma aceste deprinderi și se urmărește ca amenajarea micii gospodării să nu fie costisitoare. În anul 1925 s-a organizat „Expoziția de lucru manual a școlilor primare” (prima expoziție din județ). Au expus lucrări 19 școli, iar dintre obiecte: coșuri pentru albine, cuiere, suporturi pentru flori, scaune mici, pălării de paie, plicuri pentru perne, genți croșetate.

Exemplele se opresc aici și considerăm că sunt suficiente pentru ca noi, cei care ne desfășurăm azi activitatea în școlile din județ, să aducem o pioasă recunoștință celor care și-au făcut din meseria lor un ideal superior, contribuind la educarea generațiilor într-un moment când pe solul atâtor contradicții sociale, economice și culturale se profilau zorii unei ere noi.

MARIA PENEA

²⁸ Idem anul XV, Nr. 3/1938

²⁹ Idem anul XV, Nr. 8-9/1938

³⁰ Idem anul XII, Nr. 1/1935

Revista „ȘCOALA NOASTRĂ” în S.U.A.

Revista „Școala Noastră” a apărut între anii 1924-1940 ca revistă pedagogică-culturală, organ oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din Sălaj. Împrejurarea a făcut ca, încă de la primele numere, revista să se facă cunoscută atât în țară cât și peste hotare. Este cazul abonatului Vasile Prodan, originar din satul Moigrad, județul Sălaj, ajuns profesor - „de mai mulți ani” - la Universitatea de Stat din East Orange - New Jersey S.U. A., unde ținea un curs de „Psihologia copilului”. Prof. Vasile Prodan scrie în două rânduri colegilor din Sălaj, mulțumind „călduros pentru revistă și serviciul făcut prin ea”³¹. Totodată trimite și doi dolari pentru reînnoirea abonamentului pe anul 1925.

Evident că, pentru o revistă districtuală, din noianul de reviste și foi pedagogice ale vremii, șansa de a avea un colaborator de peste ocean și aceea de a fi citită și răspândită - ca idee - în America, era aproape unică, sporindu-i și pe această cale prestigiul de care se bucura în rândul corpului didactic din țară.

În scrisoarea din 10 iunie, prof. Vasile Prodan se bucură de „onoarea (de) a fi un fiu al Sălajului, făcând emoționanta declarație cum că: „Nu există loc mai frumos, mai pitoresc, mai fermecător pe întregul glob, ca acela unde m-am născut și mi-am petrecut copilăria”³².

Legat de revistă, pe care o primise, scrie următoarele: „Am fost foarte interesat în activitatea dvs.

culturală, din clipa când am înțeles despre apariția „Școalei noastre”. Când mi-a venit revista în mână, munca dvs. mi-a făcut o impresie plăcută. Îmi pare bine a vedea bărbați atât de consacrați pentru cauza nobilă a educației, prin care vă trudiți a ajuta neamul nostru”³³. Cuvintele: „Nu există bogăție mai mare în lumea aceasta ca binele pe care-l face omul semenilor săi”³⁴ - din aceeași scrisoare făcută publică prin intermediul revistei nr. 7/1925 - viza altruismul de care trebuia să dea dovadă corpul didactic învățătoresc, ideea prelungindu-se și în articolul pe care îl trimite revistei și fiind, de altfel, în spiritul începutului de veac, după cum se va vedea mai încolo.

Deci, alăturat scrisorii, la rugămintea redacției revistei „pentru cetitori și pentru viața culturală a societății noastre”, prof. Vasile Prodan trimite articolul „Apreciați copiii”. În acest articol, având ca bază bibliografică volumele: „The Child and childhood in Folkthought” de prof. A. F. Chamberlain și „The Child in Human Progress” de G. H. Payne, „care a încercat să scoată la iveală meritul cel datorite omenirea copiilor”, autorul ridică „problema responsabilității sublimă ce o avem față de copii”³⁵ și rolul acestora în progresul civilizației. În acest scop, prof. Vasile Prodan utilizează citate și idei aparținând unor iluștri învățați, pedagogi și psihologi celebri ai timpului, printre care cele ale lui G. Stanley Hall³⁶ și S. Mehedinți³⁷.

³¹ Școala Noastră, Zalău, II, nr. 3-4, 1-15 februarie 1925, p. 55.

³² Idem, Zalău, II, nr. 13, 1 Septembrie 1925, p. 252.

³³ Ibidem

³⁴ Ibidem

³⁵ Idem, p. 254

³⁶ G. Stanley Hall (1846-1924) a fost, după cum arată St. Bârsănescu în cartea amintită, unul din cei mai mari psihologi și pedagogi moderni, adept al noii pedagogii al cărei principiu de bază era cel al întemeierii educației pe psihologia copilului. Autor al cărții de mare succes „Adolescenta, psihologia sa și relațiile ei cu fiziologia, antropologia, sociologia, sexul, crima, religia și educația” (2 vol.), New York, 1924, a fost în același timp, fondator al „Revistei americane de psihologie” - prima publicație de acest fel în limba engleză (1887) - și întemeietor al „Asociației naționale pentru studiul copilului” (1893).

³⁷ Simion Mehedinți (1869-1962) „... geograf, scriitor și om politic, profesor la Universitatea din București (1900-1938), pentru scurt timp ministru al educației naționale. Activitatea sa pedagogică a fost aceea a unui pedagog social. M. a încercat să dea școlii o direcție pe măsura nevoilor poporului românesc, plecând de la consideratii de ordin etnografic... Conceptul de școala a muncii, formulat de M. într-o epoca de mari transformări, ca urmare a actului Unirii din 1918, a însemnat un pas înainte pe calea constituirii unei pedagogii naționale...” (cf. V.I. Popescu Teiusan, Pedagogii și oameni de școala din România. Mic dicționar, București, 1975, pp. 99-100).

În cartea sa „Unitatea pedagogiei contemporane ca știință” (București, 1976), Ștefan Bârsănescu apreciază faptul că „ceea ce caracterizează opera lui Hall este tonul cald și plin de avânt cu care... privește pe copii și adolescenți, considerându-i „lumina și speranța lumii”³⁸. În această ordine de idei – și filiație totodată – prof. Vasile Prodan scria că: „În prezent, ochii lumii sunt ațintiți asupra copiilor așa cum n-a fost niciodată”, iar pe G. S. Hall îl numea „părintele” organizației pentru „studierea copilului”. În continuare trăgea concluzia că „progresul unui popor depinde de aprecierea pe care o are (față) de generația ce se ridică și de educația fizică, intelectuală și socială ce io dă”³⁹. Punând în evidență preocupările poporului american pentru „studiul” și „binele” copiilor, remarcând că „studierea copilului și educarea lui ocupă o importanță supremă în fața acestui popor american”⁴⁰, nu uită să adauge: „Negreșit că și civilizația poporului nostru român depinde de atitudinea ce o avem față de copiii noștri”⁴¹. Punând întrebarea: dacă „le dăm noi – copiilor, n.n. – educația potrivită, așa ca mâine să fie în stare a ridica poporul român pe un nivel mai înalt decât acela pe care stăm astăzi?”⁴², prof. Vasile Prodan apreciază că: „noi ca popor, am neglijat în mare parte, responsabilitatea sublimă ce o avem față de copii”⁴³, atât în calitate de părinți, cât și ca învățători”. În ciuda acestui aspect negativ, observat cu ocazia vizitei în țară în vara lui 1924, este evident faptul că România nu era străină deloc de preocupări în spiritul noii pedagogii. Nu întâmplător aceste idei căpătaseră interesul nu numai al pedagogilor și psihologilor români ai vremii, ci și pe cel al oamenilor de știință. Spre ilustrare, prof. Vasile Prodan citează din cartea lui S. Mehedinti intitulată „Altă creștere” următoarele: „Să dăm tineretului o minte mai chibzuită decât a generației trecute... deșteptând în părinți buni și în profesori... un nou simț

de răspundere față de copii și o vie dorință de a-i îndruma cum se cade”. „Iar asta nu-i cu puțință dacă nu cunoști firea copilului”⁴⁴ – precizează marele savant român. Această preocupare pentru studierea copilului, care a fascinat pe toți dascălii timpului, ajunsese până acolo – ne informează prof. Vasile Prodan – încât la făcut pe american să conchidă: „Dacă doriți să deveniți înțelepți, studiați copiii”.

Fără a trage alte concluzii asupra celor de mai sus decât aceea legată de importanța schimbului de idei în lumea dascălilor, prin intermediul colaborărilor externe la revistele din provincie, fructificând în acest fel experiența pozitivă în practica didactică – chestiunea demonstrată aici prin articolul trimis de prof. Vasile Prodan -, în încheiere, dorim să facem mărturisirea că această comunicare se vrea un început de investigație asupra omului care a fost profesorul Vasile Prodan, atât ca fiu al Sălajului și prieten devotat al dascălimii de aici, cât și ca personalitate a învățământului universitar american, precum și a rolului jucat de revista „Școala noastră” în viața spirituală a aceluiași. Prin aceasta vom demonstra, credem, că atunci când căutăm bine, alături de galeria marilor dascăli sălăjeni prin adopție, de la Gavril Trif până la Leontin Ghergariu, se poate deschide și una a dascălilor născuți în miezul Sălajului, chiar dacă soarta i-a făcut să profeseze pe meleaguri străine, cum e cazul „americanului” Vasile Prodan.

IOAN MARIA OROS,

(în „Acta musei porolissensis”, VIII, Zalău, 1984)

³⁸ St. Bârsănescu, Unitatea pedagogiei contemporane ca știință, București, 1976, p. 96.

³⁹ Școala Noastră, Zalău, II, nr. 13, 1 Septembrie 1925, p. 254.

⁴⁰ Ibidem

⁴¹ Ibidem

⁴² Ibidem

⁴³ Idem, p. 255.

⁴⁴ Ibidem

Publicații de învățământ sălăjene

Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj, continuă o valoroasă tradiție a școlii românești de pe aceste meleaguri.

Aflată la numărul 6 al apariției, «Școala noastră» - serie nouă - revistă scrisă în întregime de oamenii școlii pentru cei din școală, își propune - realizarea și vehicularea unor idei valoroase despre educație și învățământ - în spiritul celei mai bune tradiții a școlii românești, cât și în perspectiva a tot ce este modern în domeniul cercetării psihopedagogice. «De la cazarma ideologică, revenim treptat la școală», afirmă profesorul Octavian Guțu, inspector școlar general, în «Revenirea la școală...», articolul introductiv al primului număr. «O școală în care elevilor să nu li se furnizeze adevărurile științei sub forma unor produse finite, ci să fie îndrumați să le redescopere prin efort propriu». O varietate de rubrici - de la cele consacrate aspectelor teoretice și practice de abordare a procesului instructiv-educativ, până la cele referitoare la relația școală-familie, conducere în învățământ, legislație, literatură, evenimentul la zi, magazin, umor, școala pe alte meridiane, istoria școlii românești etc., vin în întâmpinarea unei largi palete de preocupări și interese ale cititorilor și fac din parcurgerea paginilor revistei nu numai o interesantă lectură, ci și una agreabilă.

OCTAVIAN GHIBU
Bacău

Deosebit de utilă ni se pare, în același timp, preocuparea celor două instituții editoare amintite de a publica o revistă «Ora școlii» pentru a veni atât în întâmpinarea interesului cadrelor didactice ce au absolvit de curând facultatea și care nu dispun de experiență în domeniul predării, cât și acela al absolvenților de liceu ce predau temporar în școlile sălăjene. Acestea au prilejul să afle din cuprinsul revistei cum se proiectează o lecție, care sunt metodele de învățământ, cum să utilizeze în predare mijloacele de învățământ, cum și când se face verificarea și notarea elevilor, ce semnificație au rezultatele școlare ale acestora, cum se dă o temă pentru acasă, precum și titlul unor lucrări de specialitate (biografii tematice) pe care le pot consulta, în scopul documentării.

Este o inițiativă remarcabilă, menită să-l ghideze pe cel neinițiat în dificila activitate de la catedră, care, alături de alte activități, confirmă preocupările inspectoratului de a nu lăsa ca școala să se desfășoare la voia întâmplării, mai ales acum când se confruntă cu atâtea greutăți.

C. GARMACEA
(în Tribuna învățământului nr. 49 / 1991, pag. 4)

TRIBUNA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
Nr. 21, luni 23 mai 1994

FELICITĂRI COLEGIULUI DE REDACȚIE

Adresăm felicitări colectivului redacțional al revistei «Școala noastră», pentru calitatea materialelor publicate, pentru opiniile și experiența didactică ce se comunică, pentru felul în care a prezentat unele aspecte din tradiția învățământului sălăjean.

PROF. M. CĂPRARU – director,
Casa Corpului Didactic Mehedinți

CONȚINUT DE EXCEPȚIE AL
MATERIALELOR PUBLICATE

Apreciem cu toată sinceritatea efortul dumneavoastră depus în apariția revistei „Școala noastră” și totodată conținutul de excepție al materialelor publicate.

Vă invităm, la rândul nostru, să participați cu competența dumneavoastră la apariția revistei noastre „Universul catedrei” aflată în curs de apariție și care va avea, sperăm, apariție lunară.

PROF. GABRIELA SECARĂ – director,
Casa Corpului Didactic Alba.

O LECTURĂ INTERESANTĂ ȘI AGREABILĂ

Semnalăm cu interes revista pentru educație și cultură pedagogică „Școala noastră”, editată de Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic din județul Sălaj. Bogatul sumar al acesteia îl pune pe cititor în fața unor articole și studii ce abordează probleme ale democratizării sistemului educativ românesc, contribuții ale unor mari oameni ai țării – Simion Bărnuțiu, Iuliu Maniu, George Pop de Băsești – la actul Marii Uniri dwe la 1 Decembrie 1918, aspecte din trecutul învățământului sălăjean etc. Revista mai inserează și o „Pagină a elevului”, în care sunt publicate creațiile literare ale celor înzestrați cu har, umor, prezentări și recenzii de cărți, bilanțuri ale activității instructiv-educative, monografii, cronici. Revista prilejuiește o lectură deosebit de interesantă și agreabilă.

TRIBUNA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI,
Nr. 21, luni 23 mai 1994.

„ȘCOALA NOASTRĂ” ÎN REAL PROGRES

Ca unul care am făcut unele observații asupra revistei încă de la primele numere, mă bucur că pot veni asupra notelor de atunci și că pot constata cum de la un număr la altul, publicația se implică tot mai competent în problematica de fond a reformei.

Structurarea materialului pe rubrici conferă revistei o alură enciclopedică, ceea ce nu înseamnă o pulverizare ineficientă a preocupărilor.

Numărul 1, anul III, 1993, pune într-un context nou problema educației prin „întoarcerea la adevărata morală”, care nu poate fi decât cea creștină. Pentru aceasta „legătura cu izvorul neamului” devine iminentă, o condiție a depășirii fazei de tranziție, a ieșirii din profunda criză morală în care a fost împinsă școala românească în ansamblu.

Dacă „sensul vieții nu se află în urmărirea reușitei materiale, ci în realizarea progresului spiritual”, atunci factorii de decizie vor trebui să ia neîntârziat măsuri de influențare a actualei generații de dascăli. E timpul să eliberăm gândirea de povara stomacului. Cu dascăli sensibilizați - nu fanatici - se poate realiza educația morală la baza căreia să stea principiile iubirii, credinței și speranței și prin care se poate cultiva la elevi aspirația spre „adevăr, bine și frumos”. Din această forță morală va izvorî și motivația pentru demersul social, profesional și patriotic al cetățeanului de mâine...

PROF. GHEORGHE PÂRVU,
Șimleu Silvaniei
(în „Școala noastră Nr.4/1993)

VĂ UREZ SĂ MERGEȚI ÎNAINTE TOT AȘA!

Am fost foarte plăcut surprins de felul cum se prezintă revista dumneavoastră. Am s-o arăt și altora de aici (din București), care nu sunt în stare să concureze cu ceea ce faceți dumneavoastră. Vă felicit din toată inima și vă rog să transmiteți aceste felicitări tuturor colaboratorilor... Numai niște oameni de mare calitate pot depăși greutatea materiale de astăzi pentru a scoate o astfel de publicație. Vă urez să mergeți înainte tot așa!

OCTAVIAN GHIBU,
București

În rubrica „Reviste pedagogice” din *Tribuna învățământului* Nr.221 din 23 mai 1994, între revistele cu acest specific figurează și „Școala noastră”. „Semnalăm cu interes revista pentru educație și cultură pedagogică „Școala noastră” editată de Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic din județul Sălaj. Bogatul sumar al acesteia îl pune pe cititor în fața unor articole și studii ce abordează probleme ale democratizării sistemului educativ românesc și alte probleme de interes pentru cadrele didactice.

ELENA IRIMIE

NU MULT, DAR MULTE

„Ignorată sau nu, școala continuă să fie șansa afirmării propășirii oricărui neam. Prin educație se poate face foarte mult, spunea Diderot, iar *sfidarea japoneză* a demonstrat acest lucru unei lumi întregi. Dar eu când mă gândesc la țărișoara mea...”

Semnalăm cu entuziasm și vădită satisfacție apariția unui nou număr al revistei „Școala noastră”. Revista a reușit să treacă peste dificultățile stării de provizorat (continuu) și să crească în valoare cu fiecare număr al ei (în ultimii trei ani de existență post-revoluționară). *Nu mult dar multe* este probabil devisa colegiului de redacție. Pentru că rubricile permanente: *Ora de dirigiență, Cerc pedagogic, Școala în actualitate, Literatură și artă, Cărți - Idei, Magazin etc.*, atestă o mare bogăție în diversitate.

„Școala noastră” conține studii, articole și recenzii semnate de prestigioși dascăli sălăjeni... Felicităm toți redactorii revistei pentru conținutul ideatic și valoric al materialelor publicate, dorindu-le totodată, succese durabile în aspirația lor spre frumos, spre adevăr!

MARCEL LUCACIU,
Gazeta de Duminică Nr.51994.

Când colegii mei de la Casa Corpului Didactic din Zalău mi-au prezentat revista, apăruseră deja mai multe numere și prima mea reacție a fost de plăcută surpriză și adâncă mulțumire sufletească. După parcurgerea tuturor numerelor din cei trei ani în care a apărut, după cum am înțeles, serie nouă, am adăugat sentimentelor anterioare admirația pentru creatorii și susținătorii ei, fiindcă nu este un lucru simplu să editezi o revistă. Dar nu numai pentru efortul de editare îmi exprim admirația, ci mai ales, pentru cel de realizare, de redactare propriu-zisă. De la primul număr, serie nouă,, din 1991, până la ultimul, este evident progresul în calitatea materialelor, în modul de prezentare și, cred eu, impactul lor asupra cititorilor revistei.

Pentru mine personal, evoluția revistei este absolut pozitivă, și cu cât conținutul ei va fi mai legat de problematica reală a școlii sălăjene, cu cât suportul teoretic, valoros și necesar va fi corelat cu soluții practice originale și variate venite dinspre adevărații realizatori ai schimbării în învățământ, cu atât ea va intra în conștiința lor ca aparținându-le și, deci ca un lucru pe care trebuie să-l ocrotească. Poate pentru că am privit astfel lucrurile, mi s-a părut foarte interesant și binevenit genericul: *Din trecutul învățământului sălăjean* care, corelat cu celelalte capitole ce abordează probleme de actualitate ale școlii, oferă un real suport moral și informațional oamenilor de la catedră. Ei își descoperă astfel rădăcinile, își redescoperă calitățile și capacitatea creatoare și înțeleg că nu de acum și nu de astăzi există interes pentru schimbarea în sens pozitiv, că nu numai de acum și nu de astăzi există preocupare pentru progres în învățământ. Și mai pot înțelege că inovația, dacă are un suport în tradiția profesiei, devine mai repede acceptată și asimilată.

Continuarea redescoperirii unor experiențe personale valoroase din trecutul învățământului sălăjean și punerea lor într-o relație exprimată cu experiența actuală ni se par a fi niște idei interesante și, personal, incitante.

Desigur că aprecierile pot continua. La fel și sugestiile. Ne oprim însă la un gând bun pentru „Școala noastră” și pentru realizatorii ei.

PROF. GEORGETA CORNIȚĂ,
Baia Mare
(în revista „Școala noastră” Nr. 4/1994)

„ȘCOALA NOASTRĂ” – REDIVIVA

După cinci ani de întrerupere, revista pentru educație și cultură pedagogică, fondată în 1924, a văzut din nou lumina tiparului, editată de Inspectoratul Școlar și Casa Corpului Didactic Sălaj. Primul număr din Seria a III-a, Anul IX, ianuarie-februarie 2003, având ca redactor responsabil pe prof. Nicolae Costruț și secretar responsabil de redacție pe Dr. Ioan Ciocian, cuprinde în cele 90 de pagini ale sale, articole și materiale documentare structurate pe capitole de actualitate și interes pentru cadrele didactice implicate direct în noua reformă din învățământ: Educație – Învățământ (Ora de dirigiență; Educație pentru familie, profesie și societate; Educație pentru integrarea europeană), Strategii educaționale în învățământul preuniversitar (Școala în actualitate; Management școlar; Rapoarte. Analize. Sinteze; Cerc pedagogic). Pagini de istorie (Actualitatea unei teme; Istorie locală; Sălajul și istoria națională, Micromonografii), Pagina elevului, Cărți – idei și altele.

Așa cum se remarcă în Editorial, revista la cea de-a treia serie își propune să fie la zi cu toate problemele legate de școală, de educație. Noul colegiu de redacție își propune să facă din această revistă o tribună a tuturor celor care consideră că pot contribui într-o măsură cât de mică la ridicarea nivelului de educație și cultură a actualelor generații de copii și tineri.

I. NICHITA,
(în Graiul Sălajului nr. 2801/ 11 aprilie 2003)

Continuarea redescoperirii unor experiențe personale valoroase din trecutul învățământului sălajean și punerea lor într-o relație exprimată cu experiența actuală mi se par a fi niște idei interesante și personale, încă tampo.

Desigur că aprecierile pot continua. I. a. l. și suges-
lie. Ne oprim însă la un gând bun pentru „Școala noastră” și pentru realizatorii ei.

PROF. GEORGETA CORNIȚĂ
Baza Mare
(în revista „Școala noastră” Nr. 4/1994)

MĂRTURISIRE

M-am aplecat, mărturisesc, cu emoție, peste paginile a două reviste adresate educatorilor din Sălaj în perioada interbelică („Școala noastră” și „Flori de crin”) care au promovat și promovează la baza educației, din școală, morala creștină, și care au fost reeditate în perioada imediat (următoare) după momentul Decembrie 1989 la Zalău și respectiv la Șimleu Silvaniei.

„Școala noastră”, revistă lunară de educație, cultură profesională și afirmare națională îl avea ca redactor pe inspectorul școlar Dumitru Mărgineanu (anul XI, 1934, anul XII, 1935, Tipografia „Luceafărul” Zalău), a continuat într-o serie nouă, ca o revistă pentru educație și cultură pedagogică, editată de ISJ și CCD Sălaj, redactor responsabil profesorul Nicolae Costruț (numerele dintre anii 1991-1998). Revista continuă programul fondatorilor ei din 1924, dar adaptat realităților de azi.

PROF. DR. MIORIȚA GOT,
inspector de specialitate în MedC
(în „Școala noastră”, Seria a III-a, anul IX, Nr. 2,
martie-aprilie 2003)

MARCEL LUCACIU
Gazeta de Dumănești Nr. 5194



Anul I. 1-12 Octombrie 1924. Nr. 11-12

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL REVIZORATULUI ȘCOLAR
AL COMITATULUI ȘCOLAR
ȘI AL ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR
DIN JUDEȚUL SAJAU

Pagini de arhivă 1924 - 1940

SUMAR:

Generatozii progresului. Dr. Paul Ios
bontin. — Centenarul lui Avram Iancu.
Dr. Nicolae Cristea. — Cercuile cultu-
rale. Nicolae Zistor. — Împărțirea comu-
neor în cercuri culturale și tabourile
generale asupra ședințelor. — Cronica.
Partea oficială. — Abonamente achitate.

SAJAU, TIPOGRAFIA „LUCEAFĂRII”

D. S. D.

Posta _____
Județ. (Sajau) _____



Anul I.

1—15 Octomvrie 1924.

Nr. 11—12

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL REVIZORATULUI ȘCOLAR,
AL COMITETULUI ȘCOLAR JUDEȚEAN
ȘI AL ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR
DIN JUDEȚUL SĂLAJ

SUMAR:

Generatorii progresului. *Dr. Emil Lobontiu.* — **Centenarul lui Avram Iancu.** *Dr. Nicodim Cristea.* — **Cercurile culturale.** *Nicolae Nistor.* — **Impărțirea comunelor în cercuri culturale și tablourile generale asupra ședințelor.** — **Cronica.** **Partea oficială.** — **Abonamente achitate.**

ZĂLAU, TIPOGRAFIA „LUCEAFĂRUL“

D. S. D.

Vărbăuș român
Posta *Vărbăuș*
jud. Sălaj.

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă pedagogică culturală a corpului didactic primar din jud. Sălaj

Deșteptare.

Glasul, ce se înalță puternic din noianul nevoilor noastre profesionale, ca murmurul unui vulcan în erupție, cheamă din nou la viață revista „Școala Noastră”.

Acest glas imperativ, străbate sufletele tuturor învățătorilor din cuprinsul Sălajului. Cu fiorul unui vânt de primăvară, ce trezește noi nădejdi în natură, glasul datoriei scormonește energiile corpului nostru colectiv. Dreptul la viață și realizarea aspirațiilor noastre dăscălești, ne antrenează forțele pentru continuarea luptei de culturalizare socială, ce ni se cere s'o dăm. Animați de geniul național, vom păstra și apăra cu demnitate și bărbăție, pozițiile câștigate cu multă trudă, în ofensiva culturală.

Și revista se execută. Se deșteaptă, ca dintr'un somn letargic. După un popas lung, chinuitor și forțat, o vedem din nou la drum.

Modestă, sfioasă și fără pretenții, așa cum e ea, bate din nou la ușa aceloră, pe cari îi iubește. Primenită în haine de sărbătoare, se roagă să fie primită acolo, unde vrea să adaogă o licărire de lumină în candeluțele sufletești. Acolo, unde vrea să întărească firul, ce unește, în mod indisolubil, corpul învățământului primar.

Nu se impune nimănui. Primește însă pe oricine. Coloanele sale formează o arenă liberă pentru întreg sufletul dăscălesc.

Programul? Cultură generală și profesională complexă, pentru toți membrii corpului didactic și tratament uman. Iată deviza ei. Ea este arma noastră comună. De felul cum vom ști s'o mânuim, depinde viitorul nostru.

Să dea Atotputernicul, ca deșteptarea ei, să ne lumineze sufletul colectiv.

D. MĂRGINEANU.

Bibliografie

Reviste primite la Redacție :

- Satul și Școala, Str. Mârzescu No. 21 Cluj.
Viața Școlară, Str. Mihai Viteazul No. 20 Satu-Mare.
Gazeta Școalei, Str. Negru Vddă No. 11 Craiova.
Revista Asociației Inv. Str. Regele Carol No. 275 Bălți.
Revista Invățătorimii Gorjene, Str. Unirii 204 Tg.-Jiu.
Zorile Romanatului, M. Georgescu Celar-Romanati.
Școala și Viața Ilfovului, Calea Griviței 199 București.
Vestitorul, Piața Unirii Oradea.
Plaiuri Hunedorene, Str. Filipescu No. 3 Petroșani.
Amicul Școalei, Revizoratul Școlar Cluj.
Lumina, D. R. Stănilescu Râmnicu-Sărat.
Cuvântul Moldovenesc, B-dul Reg. Carol II. 67 Chișinău.
Voința Școalei, Piața Unirii Cernăuți.
Căminul Școalei, Str. Romană 51 Galați.
Școala Noastră, Revizoratul Școlar Mercurea-Ciuc.
Pedagogia Experimentală, Str. Vulturi 20 Bacău.
Macedonia, Str. Grigorescu 8 București.
Satul, Str. Aurel Vlaicu București III.
Cultura Poporului, Str. Tyraș 3 Cetatea-Albă.
Școala și Viața, B-dul Cuza 218 Brăila.
Revista Scolii, Asoc. corpului didactic primar Botoșani.
Vlăstarul, Buzău.
Răsai Soare, Școala de experiență Blaj.
Invățătorul, Râmnicul-Vâlcea.
Viața Satelor, Cornești-Dâmbovița.
Școala Vremii, Revizorațul Școlar Arad.
Drumul Vremii, Str. Poporului 53 Craiova.
Revista Asociației Inv. Mehedințeni Turnu-Severin.
Indrumări Pedagogice, B-dul Palade 4 Bârlad.
Cuvântul Nostru, Școala Primară 3 Dorohoiu.
Tribuna Invățătorimii, Str. Colonel Mănăila 10 Buzău.
Invățământul Primar, rev. ped. cult. și soc. Făgăraș.
Foaia Invățătorului, rev. Asoc. inv. B-d. Cuza 218 Brăila.
Lămuriri Școlare, rev. did. lunară. Șc. prim. 1 Tecuci.
Cl. IV-B, gazeta elevilor cl. IV de experiență. Șc. primara
No. 4 Cluj.
Gazeta Invățătorului, organul inv. din jud. Constanța.
Frământări Didactice, rev. Asoc. inv. din jud. Putna.
Str. Botescu 10 Focșani.
Neamul Românesc p. popor, Bd Sch. Măgureanu București.
Revista Copiilor, Bălți.
Școala Prahovei, Str. Regina Maria 7 Ploești.
Flori de Crin, Șimleul-Silvaniei.

Alarma Satelor, Bistrița-Mehedinți.

Școala Someșană, Șc. primară de stat Gherla.

Revista Enciclopedică, Str. Gen. Grigorescu Cluj.

Tribuna Învățătorilor din jud. Baia, I. Sp. Ioniasa Baia.

Graiul Satelor, Str. Libertății 11 Galați.

Copilul, revista mamelelor și educatoarelor, Str. Ștefan Mihăileanu 23 București IV.

Cetatea pentru apărarea școlii, Telița-Tulcea.

Ghiocei, rev. lunară a copiilor, P. Iosif institutor Str. Stupilor 3 Focșani.

Progres și Cultură, revista Asoc. învă. Mureș Tg.-Mureș. Catedra, Str. Cuza Vodă 35 Galați.

Înșirate Mărgărite, Str. Ștefan cel Mare 8 Iași.

Poporul Românesc, Gara Chitila-Ilfov.

Vlăstarul Câmpiei, revistă de folklor și artă povorana, Cojocna-Cluj.

Școala Poporului, Str. Poet Mateevici 89 Tighina.

Școala Cărășană, Revizoratul Școlar Oravița.

Școala Albei, Șc. prim. 1 «Avram Iancu» Alba-Iulia.

Graiul Dâmboviței, Str. C. A. Rosetti 22 Târgoviște.

Căminul Nostru, Bazargic-Caliacra.

Școala și Societatea, Dârlos-Târnava-Mare.

Ogorul Școalei, Școala de copii mici No. 2 Turda, Str. Eminescu 21.

ADRESA

Leontiu Pașcadi
nu



Giboe
Salaj



ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

Câteva elemente de igienă școlară

Întreținerea localului, curățenia internă a salilor de învățământ, păstrarea rechizitelor și a mobilierului, curățenia corporală a elevilor, curtea școlii.

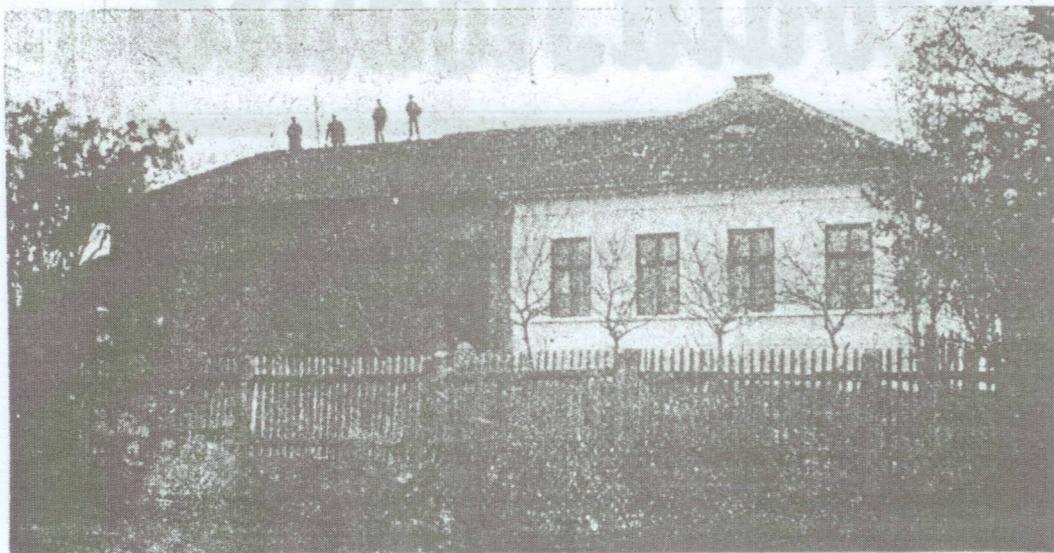
Prin noua lege a comitetelor școlare s'a creiat o resursă precisă pentru întreținerea localurilor școlare. Fiecare comună trebuie să plătească comitetului școlar 14% din totalul veniturilor. Nu este locul aicea să discut, dacă această sursă este suficientă pentru acoperirea cheltuelilor reclamate de o bună stare igienică a edificiului școlar, ci constat numai faptul, că s'a alocat o sumă anumită și pentru acest scop, rămânând ca timpul să cristalizeze într'o formă desăvârșită raportul de colaborare și sprijinul ce trebuie să-l aibă comitetul școlar comunal din partea comunei politice și a comitetului școlar județean mai ales atunci, când comuna nu ar avea acoperirea integrală a acestor cheltueli.

* * *

În acești 6 ani din urmă s'au realizat progrese mari — în ce privește igiena școlară, totuși mai este foarte mult de făcut. Vechea stare, caracteristică școlilor confesionale din trecut mai persistă și astăzi deși într'o formă îndulcită.

Orice observațiuni ar face organul de control cu ocaziunea inspecției școlare, totuși îndreptarea nu vine decât încetul cu încetul. Cred, că o rezumare a acestor

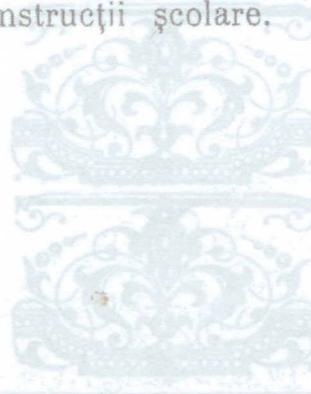
NOUILE CĂMINĂRI ȘCOLARE DIN JUD. SĂLAJ:



Școala primară de stat din comuna Zalnoc.

Acestei școli i-s'a mai adăugat o sală de clasă pentru a putea prevedea cu învățământ întreaga populație școlară. La cheltuelile de edificare a contribuit Comitetul central de construcție cu suma de Lei 57669.

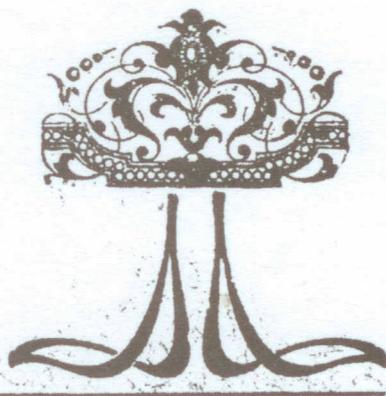
NICOLAE NISTOR,
secretarul com. central
de construcții școlare.



Școala Noastră



NUMĂR
FESTIV





CRONICA

IDEI ȘI FAPTE



Construcții școlare. În zilele de 8—9 August D-l Inspector Dr. Caba a vizitat noile construcții școlare din comunele: Romita, Vașcapaua, Rach'ș, Gâlpâia, Cheud, Năpradea, Biușa, Hodod, Giorocuta, Moiad, Zalnoc și Criștelec.

D-sa a promis, că la toamnă, când toate aceste clădiri vor fi puse sub acoperiș, va invita și pe D-l Ministru al construcțiilor publice Dr. C. Anghelescu în județul nostru pentru a vedea lucrările noastre și a aprecia munca desfășurată de către Comitetul central de construcții școlare.

Concert la Zălau. În ziua de 1 Sept. doi tineri dela opera română din Cluj au dat un concert în orașul nostru. Programul compus din bucăți clasice și naționale putea mulțumi pe toți iubitorii de artă aleasă. O bună parte a publicului nostru, oare sprijinește cu atâta

căldură trupele ungurești de operetă — unde are chiar abonament permanent — a strălucit prin absență. N'au fost decât vre-o 30 persoane. În timpul acesta acelaș public umple sălile cinematografului de 3 ori pe săptămână, mai ales atunci când rulează filme cu detectivi și pungași faimoși, cari fac echilibristică pe acoperișurile caselor și n'ajung nici odată în fața justiției.

Chestiunea poate, că ar merita o dezvoltare mai largă, renunțăm însă și înregistrăm o iluzie mai puțin și o amărăciune mai mult.

Legea cea nouă a învățământului. Publicăm în revista noastră în formă de supliment legea cea nouă a învățământului. În 2—3 numeri credem, că vom putea s'o face cunoscută în întregime cetitorilor.

N. N.

Rectificare. În raportul meu despre activitatea Asociației Secția Sălaj. apărut în „Școala Noastră“ No. 9. s'a făcut o greșală, unde referindu-mă la „bătrânii învățători“ — cărora și eu aparțin — a lipsit din manuscrisul dat la tipar intercalarea cardinală din original „onoare excepțiilor“ și s'a cules textul fără acest distinctiv. — Cititorul este rugat să facă cuvenita îndreptare.

E. Pocola, prezident.

PENTRU O MONOGRAFIE A SĂLAJULUI

Incontestabil, studiul trecutului nostru românesc este atât de necesar azi ca și în epoca renașterii noastre naționale. Nu numai pentru a contrabalansa propaganda revizionistă, care se sprijinește și pe anumite teorii de istorie ființate într-o vreme când istoriografia noastră era în fașe, dar și pentru a ne însufleși în munca de reparare a nedreptăților istorice de cari pătaș a fost acest obidit neam.

Numai odată în trecutul nostru și-a avut istoria noastră națională importanța pe care trebuie s'o aibă azi.

Nu cunoaștem puterea de viață a națiunii noastre nici azi, pentru că nu-i cunoaștem trecutul. O afirm cu tărie, aci scriind la masa mea între sute de hrisoave din trecutul Românilor Sălăjeni.

Dacă s'a desgropat ceva din trecutul fraților de peste Carpați, — și care azi acel ceva face obiectul istoriei noastre, prea puțin, aproape deloc în unele părți — s'a dat la lumină din frământările și asupririle prin cari s'a menținut o existență națională viguroasă, aici dincoace de Carpați.

Explicația? Ușoară. Nu era libertatea de condeiu eri ca și azi. Poate pe alocurea, lipsea și cinstea față de memoria, patrimoniul trecutului.

Azi, pentru ce să lăsăm îngropate atâtea mărturii ale vitalității noastre? Pentru ce să lăsăm să se peardă atâtea comori dintr'un trecut de lupte și zguduirii ale sufletului nostru? Pentru ce să lăsăm ca dintele vremii să roadă hrisoavele cari ne-au dat *Unire* și cari ne dau dreptul la o viață sub soare?

Mai e explicație și azi? Poate o fi altceva, căreia nu-i spun, deocamdată, pe nume. Rostul acestor rânduri nu e, și nu vreau să fie, o alarmă pentru toată lumea ciscarpatină. Vreau însă altceva.

Sălajul, cetățuia asta puternică a Românilor, vreau să fie cunoscut. Și pe baza trecutului de ieri, să ne știm alege căile de urmat azi.

Ce s'a scris eri?

Cât și cum s'a putut. O inventariere sumară, e intutilă.

O singură încercare de monografie a făcut-o Ioan P. Lazar și Dr. D. Stoica, cu concursul lui Victor Russu, Gavril Trifu și Grațian Flonta, sub titlul: »Schița monografică a Sălajului«, Șimleul-Silvaniei, 1908.

Apropo, să nu uit, a mai făcut o lucrare în acest sens, care nu știu dacă se mai poate numi monografie, fiul lui Petricaș din Sărăuad, regretatul Dr. Petri Mór, sub titlul: »Szi-lágy vármegye monographiája«.

De această lucrare ne putem lipsi. Acest om a fost preocupat și, renegații, ca toți renegații, «sunt mai catolici decât papa». Muncă a depus acest om, nu contest, după cum nici D-sa nu contestă — încă mai trăește în Budapesta — că orice înjghebare de viață națională românească, tot trecutul atât de românesc al Sălajului, a fost omis cu bună știință. Tendențios cum rar găsești. La nevoie, dovezi destule.

Azi a sosit timpul, când putem nestingheriți, să dăm la lumină aspirațiunile cari au frământat sufletele Românilor Sălajeni în trecutele vremi.

Numai faptul atât de simplu că din Sălaj s'au ridicat bărbați ca: Grigore Maior, S. Bărnăuțiu, Igațiu Darabant, Ion Alexi, Gh. Pop de Băsești, Florian Mărcuș, Ioan Marin, și alți stegari ai Românismlui de pe vremuri, ne poate forma credința că în Sălaj a fost o conștiință națională care nu e fără folos a o cunoaște.

Dar nu numai studiul istoric, ci și geografic, geologic, demografic, cultural, economic, ect. al Sălajului ne-ar desluși atâtea lucruri interesante în bălăceala asta de azi.

Pentru jud. Bihor, aud, încă n'am citit, s'a făcut așa ceva.

Să se facă și la noi!

Mai întâi să se desbată această chestiune prin presă, de preferință în coloanele rev. «Școala Noastră», Zălau, în care dealtfel s'au desbătut și soluționat multe din problemele de actualitate din județ, apoi să pornim la întocmirea unui comitet de redacție, care împărțit în secții de specialitate, să pornească munca pentru înfăptuirea aceleia ce s'ar numi »Monografia Sălajului«.

S'auzim de bine!

Ioan Ardeleanu Senior.

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă lunară de educație, cultură profesională
și afirmare națională a Asociației Învățătorilor Secția Sălaj

== Anul XVII. — Zălau, Martie 1940. — Nr. 7. ==

C U P R I N S U L:

Gh. Corniș-Pop: Indiferență activă	271
G. Selyben: Cugetări pedagogice	274
G. M. Stănică: Antropometria școlară	275
Pop M. Lucreția: Educ. cetățenească în școala prim.	284
Gh. Bălaj: Independența școlii primare de stat	288
Simion Oros: Pe același drum	290
Leontin Filip: Eugenia căsătoriei	295
Gh. Hobjilă: Poveste cu tâlc	301

PAGINA ȘCOALEI DE COPII MICI

A. Trifu Halas: Învățătoarea noastră	303
--	-----

PAGINA JURIDICĂ

Dr. I. Ciobanu: Condiția proceselor învățătoarești	308
--	-----

CRONICĂ — INFORMAȚIUNI

Sedința Comitetului Central al Secției Sălaj a Asociației Generale a Învățătorilor din România. — Deces. — Aviz.

CĂRȚI — REVISTE

Din problemele Culturii Europene. — Vitrina revistelor. — Buletinul cărții.

Pagina Băncii

Buletinul Inspectoratului Școlar Județean

Poșta Redacției



Bun de imprimă

Pagini de arhivă

1991 - 1998

REVISTA PENTRU EDUCATIE
SI CULTURA PEDAGOGICA

ANUL I NR.1.3
IANUARIE-MARTIE
SERIE noua

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PENTRU EDUCAȚIE
ȘI CULTURĂ PEDAGOGICĂ

ANUL I NR. 1,2,3
IANUARIE-MARTIE
SERIE NOUĂ

C.C.D ZALĂU 1991

DESPRE DEMNITATEA OMULUI DE LA CATEDRĂ

Prof Nicolae Costruț

Intr-o lume plină de contradicții și schimbări rapide în plan social, nevoia de demnitate, de încredere și afecțiune crește, cel puțin, proporțional cu aceste schimbări.

Desfacerea și refacerea unor structuri sociale produc pe lângă înnoiri, confuzii, lipsă de stil, lașități, oportunism, însinuări, suspiciuni, trezesc în mulți dorința de afirmare cu orice preț pe plan politic și social, de îmbogățire rapidă etc.

În contact cu aceste fenomene, care se manifestă într-o anumită măsură și în sfera instituțiilor de educație, ne simțim de multe ori dezorientați, striviți, neputincioși în adoptarea unui comportament, a unei poziții pe care să o putem considera corectă în raport cu ceea ce se întâmplă în mediul în care ne desfășurăm activitatea.

Tranziția de la un învățământ cu factori de decizie autoritari spre un învățământ democratic în care factorii de decizie par a fi foarte estompați, lasă impresia că aceștia nu se implică suficient, nu știu sau nu pot să găsească căi adecvate pentru asanarea mai rapidă a învățământului românesc. De multe ori măsurile luate, de factorii decizionali, au stîrnit ecouri nefavorabile în rîndul elevilor și cadrelor didactice, au generat confuzii, spirit de intoleranță, manifestări revendicative, reorientări ideologice și politice etc. cu consecințe în plan formativ încă nedeterminate.

Acumulările din anii anteriori și contextul nou creat au favorizat în multe cazuri un comportament inadecvat pentru unele cadre didactice: indiferență față de copii, inconsecvență în evaluarea propriei lor activități, subiectivism în relațiile cu colegii etc.

Într-o mare măsură acest lucru s-a datorat, după părerea noastră, evenimentelor ce s-au succedat în plan politic și care prin îneditul lor, prin neobișnuința lor, au absorbit mult preocupările de ordin cultural și pedagogic proprii omului de la catedră. De multe ori, dintr-o pornire cauzată, în mare măsură, de factori externi, dar poate și dintr-o anumită comoditate, se atribuie tot ceea ce nu ne convine, toate manifestările negative din activitatea educativă, toate eșecurile mai vechi sau mai noi, toate insatisfacțiile de ordin personal factorilor de decizie, familiei, altor factori, ocolind de cele mai multe ori cauzele reale care au condus la o situație sau alta.

Fără să-i absolvim pe cei care ne-au condus, sau ne conduc, de răspunderea pentru relele care s-au abătut și se abat asupra învățământului, vom sublinia că oamenii școlii au avut întotdeauna un rol precumpănitor în proiectarea, organizarea și desfășurarea propriilor lor acțiuni educative.

Eficiența activității într-o instituție de învățământ a depins, depinde și va depinde întotdeauna, în mod esențial, de calitatea și competența profesională a cadrului didactic.

Cu alte cuvinte, eficiența muncii de educație depinde, în cea mai mare măsură, de valoarea dascălului. Valoarea o deducem din acțiune, care este și fermentul ei. Ea apare cu adevărat de abia atunci cînd se materializează într-un anumit mod de a fi sau de a face.

Într-o autentică democrație dascălii trebuie să dobindească și să manifeste un comportament cu adevărat democratic, penetrabil la problemele altora, eliminînd schemele standardizate, valabile pentru toți indivizii și toate contextele educaționale.

Dascălul trebuie să dobindească o încredere deplină în capacitățile sale, să aibă curajul asumării autonomiei axiologice, întrucît aceasta constituie valoarea, suportul și sensul libertății spirituale.

Credem că nu e cazul să ne alertăm atunci cînd lumea nu mai încapă în grilele noastre de examinare. Sînt valori pe care nu le vedem din cauza miopiei, suficienței noastre, există lucruri, fenomene pe care nu le putem percepe pentru că nu avem încă „organele de simț” adecvate. Să încercăm să ne desfășurăm și să îmbrățișăm tot ceea ce merită, căci valori sînt multe.

Spiritul democratic al cadrului didactic se manifestă prin încredere, în general, în om, și în special în copiii și tinerii din instituțiile școlare, prin respectul pe care trebuie să-l acordăm acestora pentru ca la rîndul lor și ei să știe să respecte. Exigența pentru asigurarea unui astfel de climat educativ este de primă necesitate.

Încrederea reciprocă între dascăl și elev apare numai dacă în activitatea școlară se realizează un progres, fie el cît de mic, progres care, luat în considerare și apreciat cum se cuvine, va constitui, în mod sigur, drept o bază (garanție) pentru obținerea altor progrese mai mari.

Stimularea acțiunilor care conduc copilul spre obținerea unui progres vizibil, măsurabil îi for-

mează acestuia convingerea că el este, în permanență, în centrul atenției, sporește încrederea în propriile lui forțe.

Stabilirea unor astfel de relații între educatori și elevi conduc la crearea unui climat afectiv de stimă și sinceritate, de apropiere, climat ce poate conferi fiecărui copil, în raport cu trăsăturile sale specifice, situațiile optime de formare, de devenire.

Educația se realizează anevoios, are multe meandre și capcane, presupune multă răbdare și perseverență. Actul educativ este, întotdeauna, când are loc, un act de creație, de cel mai înalt rafinament, și vizează zonele superioare ale umanului, din acest motiv el nu poate fi lăsat, niciodată, să se desfășoare la întâmplare.

Așa după cum religia creștină se bazează pe două valori morale fundamentale: credința și iubirea, tot așa și educația, la rîndul ei, se bazează pe încredere, afecțiune, spirit de dăruire, multă muncă etc.

Acesta se pare că este mesajul pe care îl primim de la toate marile civilizații.

Dacă dorim să propășim nu vom putea ignora acest lucru, nu vom putea ocoli drumul, efortul urmat de aceste civilizații. Cei care țintesc spre o societate cu adevărat democratică, civilizată și aceia sîntem și noi, trebuie să aibă curajul și tăria de a-și recunoaște lipsurile, de a învăța din experiența altora și mai ales de a nu rămîne indiferenți la ceea ce fac astăzi și ceea ce vor face mîine educatorii, elevii și părinții acestora.

Prof. MOGA GHEOGHE

Școala nr. 2 Jibou

DESCHIDERILE DIALOGULUI

Dorința de dialog din zilele noastre este firească, fiindcă atîta timp ne-a lipsit dreptul la replică. Astăzi ziarele și revistele sînt pline de interviuri și anchete; pe adresa redacțiilor sosesc zeci de scrisori (cele „deschise” avînd destinatari de marcă); multe titluri ale articolelor sînt interrogative preținzînd răspunsuri; fiecare vrea să întrebe și să fie auzit, să aprobe sau să conteste, să acuze sau să aperc.

Fenomenul își găsește explicația în „virtuțile democratice” ale dialogului în sfîrșit posibil. Cităm dintr-o carte de filozofie a limbajului aparținînd lui H. Wald: „Despotismele din toate timpurile s-au sprijinit pe scriere; dialogul era prea „democratic” ca să-l poată tolera. Dialogul realizează retroacția, FEED-BACK-UL prin care se autoreglează cunoașterea umană. „Din discuție țîșnește lumina” este expresia banală a aceluiași adevăr. Însă despoții, convinși că providența le-a încredințat adevărul absolut o dată pentru totdeauna, au întrerupt dialogul cu semenii și au sacralizat scrierea”.¹⁾ Fără a minimaliza avantajele scrierii ne vom apleca, acum, mai ales, asupra vorbirii, fiindcă „a învăța” democrația înseamnă între altele, și a deprinde „arta” dialogului și fiindcă socotim școala, în general, și lecția în special drept un „spațiu” al dialogului. Dialogul înmulțește șan-

sele date gîndului bun spre întrupare; în-doierea gîndului, nuanțarea lui prin replicile complementare ale convorbirii micșorează posibilitatea de a greși și ne apropie de adevăr. Presupunînd un CONTACT (lat. TANGO, în care își are originea înseamnă „a atinge sufletește”) întru consfătuire, dialogul poate duce la conlucrare.

Ne gîndim la treptele responsabile ale dialogului care cer cumpănire a cuvîntului (vorba nu mai poate fi ștearsă precum cuvîntul scris) și nu la cele care țin mai mult de vorbărie decît de vorbire.

Socotînd lecția drept cadru pentru o confruntare a părerilor, vom saluta și vom cultiva îndrăzneala de a pune întrebări. Întrebarea este specifică numai omului; prin ea se dă glas mirării, mirare ce se adincește de fapt pe măsură ce aflăm răspunsuri.

Participarea la dialog impune elevului argumentare; numai raportarea la alte păreri o validează pe a noastră.

Profesorul are menirea de a dirija cu discreție dezbateră, de a transforma întrebarea în **problemă**, de a încuraja avansarea spre **ipoteze**, de a veghea la corectitudinea exprimării („o incorectitudine gramaticală nu poate exprima un raționament valid”.²⁾)

ȘCOALA , NOASTRĂ

REVISTĂ PENTRU EDUCAȚIE
ȘI CULTURĂ PEDAGOGICĂ

ANUL I NR. 4,5,6
APRILIE-IUNIE
SERIE NOUĂ

C.C.D ZALĂU 1991

III. CONDUCEREA ȘCOLII

Autoritatea competenței sau ceea ce nu trebuie să uite un director de școală

Prof. Octavian Guțu
Inspector școlar general

O particularitate distinctă a actualului an de învățămînt este și masiva prezență în fruntea unităților de învățămînt a unor noi directori. Este una dintre numeroasele consecințe ale celor patru etape în care s-au realizat prevederile normelor ministeriale privind mișcarea de cadre în învățămînt.

Mulți dintre directorii numiți în conformitate cu Hotărîrea Guvernului 940/1990 se află pentru prima oară în ipostază de conducători ai unei unități de învățămînt.

Numiți sau aleși de colectivul școlii, directorii la care ne referim, și nu numai ei, de la început au căutat răspunsul la întrebarea — cum pot deveni un bun conducător spre a nu-i dezamăgi pe cei care și-au investit încrederea în mine ?

În această atît de bulversată perioadă de tranziție în care timpul este neașteptat de nerăbdător, cînd toți căutăm certitudini, liniște și echilibru, s-a făcut prea puțin pe linia instruirii tinerilor directori în problemele cardinale ale conducerii școlii.

Am fost mai mulți ani director al unui liceu de mare tradiție. Nu am făcut un bilanț al reușitelor și neîmplinirilor pentru că am fost și sînt adeptul adevărului exprimat de aforismul maioreșcian: „Adevărata măsură a oamenilor și a lucrurilor este propria lor umbră”.

Experiența trăită m-a condus spre cîteva adevăruri pe care le rostesc cu glas tare în primul rînd pentru mine și, apoi, pentru directorii aflați la început de drum.

Departate de noi gîndul de-a povățui pe cineva, dar e mai dureros să aflați adevărul adevărat abia *post factum* (cum însumi l-am aflat), dar și pentru că „Toate lucrurile dacă încep a se spune din începutul său, mai lesne se-nțeleg” (Miron Costin).

Așadar, sugerăm prin rîndurile de față ceea ce nu trebuie să uite un director de școală sau cîteva posibile modalități de a dobîndi autoritatea competenței, nu a funcției. Este posibil și dacă :

— **Directorii sînt convinși** că: funcția nu-ți dă și valoare; nu sînt singurii din unitate care pot fi directori; directorul este la dispoziția oamenilor și nu invers; trebuie să confirme încrederea prin fapte, rezultate, soluții adoptate; trebuie să rămînă ei înșiși, să se ferească de a prinde gustul puterii care duce, inevitabil, la beția puterii; permanent se așteaptă de la ei clemente propulsatoare spre altceva; nu se iese la pensie din această funcție; de ceca ce fac astăzi, nu le va fi rușine mîine; în primul rînd, sînt dascăli și apoi directori; oamenii așteaptă acum mai mult de la ei decît înainte; nu toți care îi laudă, îi și apreciază; numirea sau alegerea în funcție este doar începutul, urmează greul, respectiv confirmarea sau invalidarea etc.

— **Cunosc foarte bine ansamblul actelor normative** care guvernează învățămîntul; personalul didactic și muncitor; specificul, personalitatea colectivului didactic și de elevi; tendințele care se manifestă în viața acestor colective, aspirațiile și nemulțumirile acestora; viața de fiecare zi a unității, cu plusurile și minusurile ei; cum și cu cine se pot soluționa operativ și eficient problemele care apar, atît de frecventul neprevăzut; modul de a deosebi esența de aparență, generalul de accidental; arta de a diferenția și deosebi adevărul de minciună, profunzimea de școală, perenul de efemer etc.

— **Organizează riguros întreaga muncă din școală**, organizare reflectată în cîte documente se consideră de cuviință a se întocmi, astfel încît să fie cuprinse toate compartimentele vieții unei școli, știut fiind că toate au importanța lor, școala fiind aidoma unui organism viu.

— **Concep, desfășoară și finalizează munca de îndrumare și control** într-o manieră obiectivă, principială, stimulativă, elastică, eficientă, consecventă, operativă, ea vizînd toate compartimentele și fiind izvorul principal de cunoaștere a oamenilor, dar și de evaluare a lor.

— **Realizează corect, complet și cu punctualitate** informațiile, situațiile și alte documente solicitate de forurile superioare sau alte unități ori instituții cu care școala intră în circuit.

— **Concep, pregătesc, desfășoară și finalizează** ședințele, precum și propunerile sau inițiativele oamenilor.

— **Sînt preocupați** continuu de a crea în școală o atmosferă propice desfășurării unui învățămînt de calitate, eliminînd factorii perturbatori, eliminînd, prin cunoaștere și măsuri remediatore, dușmanii învățării. El devine astfel factorul prim de promovare și stimulare a noului în școală, a inițiativei care conduce la progres.

— **Știu să antreneze** toți factorii pentru a da școlii o personalitate distinctă, asigurînd ieșirea ei din anonim.

Așadar, sintetizînd, directorul de școală nu trebuie nicicînd să uite că autoritatea nu este fructul unui act decizional, ci rezultanta unor

atribune certificate în acțiune și care se numesc: competență profesională, probitate morală, obiectivitate, discernămint, dăruire, capacitate de implicare, deschidere spre nou, altruism, tenacitate, sociabilitate, stăpînire de sine, respectul de sine și de alții, simțirea aleasă și cruțarea simțirii altuia, bunătatea adîncă, înțelegerea pentru o idee care nu-i a mea etc, etc.

Vom izbuti în demersurile noastre didactice și dacă ne vom reaminti mereu de ceea ce Lucian Blaga scria în „Trilogia culturii“ :

„Tot ce putem ști, fără teama de a fi desmințiți, este că sîntem purtătorii bogății ai unor excepționale posibilități.

Tot ce putem crede, fără de a săvîrși un atentat împotriva lucidității, este că ni s-a dat să iluminăm cu floarea noastră de mîine un colț de pămînt.

Tot ce putem spera, fără a ne lăsa manevrați de iluzii, este mîndria unor inițiative spirituale...”

ANUL V NR. 4
OCTOMBRIE — DECEMBRIE
SERIE NOUA



ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PENTRU EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ PEDAGOGICĂ

ANUL V NR. 4
OCTOMBRIE — DECEMBRIE
SERIE NOUĂ

C. C. D. ZALĂU—1995

CÂTEVA ASPECTE PSIHOPEDAGOGICE ALE ÎNVĂȚĂRII, ABORDATE PRIN PRISMA PSIHOLOGIEI COGNITIVE

prof. Maria Țurcaș, dir. C.C.D.
Sălaj — Zalău

În luna octombrie 1998, s-a organizat la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, séminarul cu téma: „Reforma educației. Aspecte psihopedagogice“. La séminar au participat directorii caselor corpului didactic din Ardeal și Banat. Lucrările au fost organizate și conduse de prof. univ. dr. Ioan Radu și prof. univ. dr. Mircea Miclea. Redăm mai jos câteva idei desprinse din comunicările și dezbaterile prilejuite de acest séminar.

Văzut de științele cognitive, procesul de învățământ presupune nu numai transmiterea de cunoștințe, ci și transmiterea modalității de a realiza o învățare conștientă.

De aceea, nu trebuie să ne fie indiferent cum predă profesorul; predarea unui conținut nu este ca o simplă însușire de date, informații etc. (ex.: istoria nu este știința însușirii unor date, ci mult mai mult).

Teoria profesorului despre ce este important de predat și cum anume, se numește *metacogniție*.

În același timp, elevul are și el propria teorie despre ce i se predă, chiar dacă nu conștientizează acest lucru.

Psihologia cognitivă ne arată modul cum subiectul (copilul, elevul) prelucrează informația.

În acest domeniu există multe cercetări și s-au emis mai multe teorii:

1) Profesori experți — profesori începători

(clasificare făcută nu după vechimea în meserie, ci după modul în care predă).

Profesorii experți se diferențiază de cei începători prin calitatea și modul cum selectează cunoștințele pe care le transmit elevilor.

Care sunt principalele caracteristici ale profesorilor experți. Vom enumera câteva:

- a) realizarea modelului mental al clasei, fapt ce presupune surprinderea caracteristicilor de adâncime ale clasei (clasă dinamică, elevi plictisiți), precum și căutarea și oferirea de explicații la ce se întâmplă în clasă;
- b) oferirea de exemple variate la aceeași teorie, problemă, exercițiu în comparație cu profesorii începători care folosesc exemple stereotipe și

Psihologia cognitivă, a demonstrat că ceea ce se învață explicit se uită mai repede decât ceea ce se învață implicit.

Elevul învață și ce nu predăm explicit, învață deci și ce deduce. Cunoștințele dobândite implicit sunt fiabile, nu se pot schimba ușor.

În actul de predare profesorul „predă” și o modalitate de evaluare, aleasă în așa fel încât să-i confirme că a *predat foarte bine*.

Cu cât un conținut predat este mai structurat (lecție structurată) cu atât receptorul este mai pasiv (leneș), elevul nu generează nimic, acesta va ști bine pe termen scurt, dar pe termen lung nu.

De aceea, lecția trebuie concepută pe segmente după o *schemă cognitivă* (Model).

1) Profesorul predă rezumatul lecției după o schemă cognitivă

2) Profesorul prezintă conținutul în detaliu (elevul are rezumatul).

3) Profesorul cere elevilor să rezume lecția (elevul își pune „min-tea” la contribuție și generează cunoștințe).

Promovând acest mod de abordare al procesului de învățare lecția devine matrice, generativă, iar elevii văd în a învăța o *experiență interesantă*.

Cadrele didactice trebuie să înțeleagă că secolul 21 va promova o societate a învățării pentru că mediul social se schimbă.

EVALUAREA

Primele cercetări și studii experimentale privind evaluarea au avut loc în Europa, în anii 1920 și au fost realizate de psihologul francez Henri Pieron (1881—1964).

Acesta, a expus în urma cercetării paradigma evaluării și notării multiple.

Experimentul a constatat în expunerea unui pachet de răspunsuri orale ale elevilor unui lot de profesori, apoi a unui pachet de lucrări scrise și a unuia de lucrări practice.

S-a constatat că apar diferențe semnificative de notare (evaluare), divergențele situându-se la 4—5 puncte, în sistemul de notare, pe un interval de la 1 la 10.

Un alt cercetător, Reclaine, a dat un set de lucrări la un lot experimental de profesori, iar după evaluare s-au extras numai lucrările considerate „bun e”. Aceste lucrări au fost date spre evaluare la un alt lot de profesori și s-au constatat diferențe de până la 4 puncte.

Concluzia ce s-a desprins este că în notare există divergențe ce nu pot fi contestate. Cauza acestora este faptul că fiecare profesor în evaluare se *proiectează PE SINE* (fiind sigur că a notat corect).

Pentru al convinge că a evaluat eronat acesta trebuie „contrariat” sever prin notare multiplă.

În docimologie este acceptat faptul că o notă care creează diferențe mai mici de 0,5 puncte este, un hazard.

Problema evaluării performanței școlare este una arzătoare și necesită un sistem național unitar bine fundamentat.



Ioan Mango,
primul revizor școlar român al jud. Sălaj
eșit la penzie pe ziua de 1 Ianuarie 1930.



D. Mărgineanu,
revizorul școlar al jud. Sălaj.

